Anul LIX. Sibiiu, Joi 7/20 Aprilie 1911. *Nr. 38—39.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 4053 Prez.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor din arhidieceza noastră transilvană, dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos.

Christos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le.

Dintre toate minunile, câte s'au întâmplat dela facerea lumii, niciuna n'a fost atât de măreață și însemnată, ca și minunea învierii din morți a Domnului nostru Iisus Christos. Aceasta a fost cea mai mare minune din lume. A fost minunea minunilor.

Dacă vom cugetà, iubiților, că omul nu poate face asemenea minune, ce întrece puterile omenești, și că la aceea a trebuit să lucreze o putere mult mai mare, putere ce întrece hotarele firii omenești: atunci vom înțelege că acea putere mare, a fost puterea dumnezeirii Domnului nostru Iisus Christos, și așa ne vom convinge despre adevărul sfintei noastre credințe, că Domnul nostru Iisus Christos, n'a fost numai om, ci și Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat; ne vom convinge, că Domnul ca om a pătimit, a murit și s'a îngropat, dar ca Dumnezeu a și înviat din morți cu mărire.

Iar dacă vom cugetà, că Domnul a fost fără de păcat, că n'a căutat nici o mărire lumească, nici un interes sau folos al său; atunci ne vom convinge și despre alt adevăr ce ni-l spune sfânta noastră credință: „*că El pentru noi oamenii și a noastră mântuire s'a pogorît din ceriu și s'a întrupat dela Duhul sfânt și din pururea fecioara Maria și s'a făcut om, s'a răstignit, a pătimit și s'a îngropat și a înviat a treia zi din morți*".

Urmând firul acestor cugetări, și cercetând taina cea mare a acestor lucruri mari și minunate, vom aflà tot numai ceeace ne spune sfânta noastră credință, adecă: că Domnul a pătimit pentruca să ne mântue pre noi din patimi, a murit pentruca să ne răscumpere din moartea cea vecinică, și a înviat din morți, pentruca să ne învieze și pe noi, după moarte, la viață vecinică, în ceriu, precum ne spune toate acestea și tropariul acestor sărbători, prin cuvintele: „*Christos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le*".

Pentru acestea mari și neprețuite daruri, ce ni le-a adus viața, patimile, moartea și învierea Domnului, ne-am întrunit și noi acum, iubiților, în număr așa mare, în sfânta biserică, să mulțămim lui Dumnezeu pentru toate câte ne-a făcut nouă, apoi să sărbăm și noi dimpreună cu ceialalți creștini de pe pământ, cu evlavia cuvenită, amintirea minunii celei mari, a învierii Domnului; dar totodată să luăm și din această sărbare niște învățături bune, mari și folositoare, la binele și fericirea noastră.

Să învățăm, iubiților, că preabunul Dumnezeu, în nespusa sa iubire de oameni, nu s'a mărginit a face lumea aceasta, cu toate bunurile ei, pentru noi oamenii și a ni-o da în stăpânire zicând: „*Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul*"; nu s'a mărginit că pe noi oamenii ne-a făcut de cele mai alese ființe ale sale, după chipul și asemănarea sa, să preamărim pe Dumnezeu, și să stăpânim lumea bine și înțelepțește, pentru a devenì bine și ferice; ci când a văzut, că în urma întunecării minții prin păcat, ne-am înstrăinat de El, și de bine și fericire, dupăce mai nainte a trimis proroci și vestitori, mai în urmă a trimis în lume, chiar și pe unul născut Fiiul său Domnul nostru Iisus Christos, să se facă om ca să ne întoarcă pe noi oamenii la Dumnezeu, să sufere patimi și moarte de ocară pentru răscumpărarea noastră din vechiul păcat, și să ne deschidă iarăși calea la bine și fericire.

Să învățăm, iubiților, că nici Domnul nostru Iisus Christos, nu s'a mărginit numai că prin patimile, moartea și învierea sa, ne-a redeschis iarăși calea la bine și fericire: ci pentruca să nu mai rătăcim, să nu ne mai înstrăinăm dela Dumnezeu, și să nu mai perdem darurile dobândite: ne-a lăsat de povățuitoare, pentru toate timpurile, sfânta sa religiune, și sfânta sa biserică, să ne învețe și să ne binevestească acea sfântă religiune, spre folosul nostru sufletesc și trupesc.

Să învățăm, iubiților, că nici biserica nu s'a mărginit a binevestì numai singura sfânta religiune a Domnului, ci a mai înființat și a mai luat într'ajutorul său și pre fiica sa, școala confesională, să lucre împreună la acea bunăvestire, și la luminarea sufletului și a minții, pentru a ne apropià tot mai mult de Dumnezeu, și prin El de binele vremelnic și de fericirea cea vecinică.

Pentru a înțelege cât mai bine folosul cel mare sufletesc și trupesc al bisericii și școalei, nu vă voiu aduce alte dovezi, multora poate necunoscute, ci vă recomand numai, să fiți cu mai multă luare aminte la celece le vedeți în toate zilele, și adecă: de câteori vedeți oameni cu vază, cu trecere și cu bunăstare; de câte-ori vedeți sate și orașe frumoase; de câteori vedeți în acelea case mari și frumoase, negoț mare, fabrici mari, meserii de tot felul, și alte asemenea, să cugetați puțin: cine, și cum a putut face acelea, ca să aflați apoi, că toate acelea numai oameni învățați și luminați le-au putut face, și că acei oameni numai dela biserică și școală, dela preoții bisericii, și dela învățătorii școalelor, și-au putut câștigà asemenea învățături bune și folositoare.

Deasemenea vă recomand să fiți cu luare aminte, ca să vedeți, cu câtă recunoștință sunt cătră Dumnezeu și deaproapele acei oameni binecuvântați de Dumnezeu, și să aflați cât de mult jertfesc și ajută ei bisericile și școalele, cum ajută spitalele, azilele și casele de săraci, în cari se adăpostesc sute de mii de oameni nefericiți, oameni bolnavi și neputincioși, oameni lipsiți și năcăjiți; și cum acei oameni luminați, prin asemenea fapte bune, pe lângă bunăstarea lor pământească, își câștigă și mântuirea sufletului și fericirea cea vecinică. Astfel să facem și noi, iubiților, și mai ales ceice cu ajutorul bisericii și al școalei am ajuns mai binecuvântați de Dumnezeu, dacă voim ca acea binecuvântare să ne însoțască în toată viața noastră, iar după trecerea din această viață să ne învrednicim și de fericirea cea vecinică.

Pentru acestea și alte asemenea neprețuite daruri și binefaceri, ce revarsă biserica și școala asupra oamenilor, toate popoarele mai înaintate se întrec întru a ridicà biserici și școale, cari de cari mai frumoase, și întru a le susținea și înzestrà cu cele trebuincioase; iar dacă fac aceasta și popoarele cari mai au și alte terene de înaintare, cu atât mai mult trebue să o facem noi, Românii, cari suntem mai înapoiați, și avizați mai numai la terenul nostru bisericesc. Căci dacă n'am face-o nici acum, așazicând în ceasul al unsprezecelea; atunci ne-am primejduì noi înșine viitorul nostru, precum și-l-au primejduit și alte popoare, cari n'au ascultat glasul vremii.

Noi, Românii, trebue să facem aceasta și din recunoștință cătră biserica noastră strămoșască, pentrucă în tot trecutul nostru dureros numai ea ne-a păstrat cele mai scumpe comori, legea, limba și datinele strămoșești; pentrucă numai ea ne-a ocrotit în contra tuturor cercărilor grele și periculoase câte au trecut preste noi, dealungul veacurilor, și pentrucă și în viitor tot numai ea, cu puterea ei cea mare, va fi scutul și limanul mântuirii noastre.

Să nu uităm însă, iubiților, că biserica a avut acea putere mare de ocrotire numai pentru aceia dintre noi, cari au ținut cu tărie la ea; dar nu și pentru ceice n'au ținut la ea. Căci ceice s'au înstrăinat de ea, s'au înstrăinat și de neamul nostru, și s'au perdut. Să nu uităm deci, că și în viitor, biserica străbună numai așa va fi o putere mare de întărire, conservare și înaintare spre bine și fericire, pentru noi și pentru urmașii nostri, dacă vom ținea și noi și dacă vom îndemnà pe toți ai nostri să țină cu aceeași tărie la ea, cu care țineau și fericiții nostri părinți, și să dovedim aceasta și prin cât mai regulata cercetare a ei, apoi prin fapte bune, prin jertfe și ajutoare la întărirea și susținerea ei.

Dorind eu a vă încredință și mai bine despre neprețuitele foloase ce revarsă biserica asupra celorce țin cu tărie la ea, vă mai recomand să priviți și numai la starea și soartea acelor oameni din jurul vostru, cari țin cu tărie la biserică, ca să aflați cum înaintează aceia; cum din oameni de rând devin fruntași, cum din oameni săraci se ridică la vază și bunăstare; cum fiii lor înaintează mai bine ca alții; și cum se arată darul și binecuvântarea lui Dumnezeu în casele, în familiile, și în toate lucrările lor. De altă parte priviți iarăși și la starea și soartea celorce nu țin cu tărie la biserică, ca să aflați, cum decad aceia în vază, în cinste și bunăstare; cum din oameni cu vază ajung neluați în seamă, cum din oameni odinioară bogați ajung săraci și la stare și soarte tot mai tristă; cum nici măcar fiii lor nu înaintează nefiind crescuți în duh bisericesc; și cum nu se vede spor și binecuvântare nici în casele, nici în familiile, nici în lucrurile lor.

De aceea vedem pe toate popoarele mai înaintate cât de mult țin ele la biserică; cum își cresc și pe fiii lor în duh bisericesc; cum cercetează biserica părinții împreună

cu fiii lor; cum țin cărți de rugăciuni și de alte învățături folositoare în casele lor; cum cetesc și se roagă lui Dumnezeu din acelea, în toată vremea, dar mai ales în Dumineci și sărbători; și cum trebue să urmăm și noi, dacă voim să ajungem soarte tot mai bună.

Din acestea înțelegând, iubiților, câte a făcut Dumnezeu pentru noi, cum a făcut lumea pentru noi, cum a trimis în lume pe unul născut Fiul său Domnul nostru Iisus Christos, care a pătimit, a murit și a înviat din morți pentru noi și a noastră mântuire; și cum acel Fiu al lui Dumnezeu ne-a lăsat de conducătoare și povățuitoare la bine și fericire sfânta sa religiune și sfânta sa biserică: ce v'aș puteà recomandà mai cu căldură și la această ocaziune, decât să țineți și voi cu toată tăria la sfânta religiune și la sfânta biserică strămoșască. Să țineți și la școală, care e fiica bisericii, să îmbrățișați cu căldură pe amândouă aceste așezăminte sfinte, și să le sprijiniți, din toate puterile, ca și ele să vă sprijine și să vă ajute pe voi, în toate dorințele și trebuințele voastre.

Să vă întăriți tot mai mult în sfânta credință în Dumnezeu și să vă siliți a împlinì voia Lui, ca să împlinească și El cererile voastre; să vă siliți tot mai mult la învățătură, să vă siliți tot mai mult la bunăcrețerea fiilor vostri, precum fac aceasta toate popoarele mai înaintate; să vă siliți la lucrurile voastre, să cruțați agonisita voastră din timpuri bune și pentru zile grele, să vă feriți de fapte rele și să vă siliți a face fapte bune; căci numai urmând așa veți ajunge zile tot mai bune și învierea Domnului va fi un început fericit și al reînvierii noastre din starea cea înapoiată de acum, la stare tot mai bună și mai ferice.

Ceeace dorindu-vă și eu din tot sufletul, și poftindu-vă ca și aceste sfinte sărbători să le petreceți în pace, sănătate și mulțămire, și să le ajungeți întru mulți ani fericiți: cu binecuvântare arhierească am rămas,

Sibiiu, la sărbătorile învierii Domnului din 1911

al vostru tuturor
de tot binele voitor:

Ioan Mețianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Programul de muncă al guvernului. Prim-ministrul nostru, contele *Khuen-Héderváry*, — care de altcum a plecat Marți la Viena, pentru a continua pertractările cu ministrul-prezident din Austria în chestia reformelor militare, — și-a destăinuit în numărul de Paști al lui *„Pester Lloyd“* planurile pe cari le are pentru viitor, cu privire la activitatea parlamentului. După vacanțele de Paști va trebui să fie votată indemnisarea nouă pe două luni, căci cea votată espiră cu finea lui Aprilie, apoi se continuă discuția asupra budgetului. In Maiu guvernul va presenta legile referitoare la reformele militare; dintre cari una, despre organisarea armatei comune, va fi luată numai decât în discuție, iar celelalte două, despre procedura judecătorească la miliție și despre reorganisarea honvezimii, rămân pe toamnă. In legea care va fi discutată în cursul verii, se cuprinde urcarea contingentului de recruți cu aproape 50% și estinderea dreptului de voluntariat și asupra învățătorilor dela școalele poporale.

Ziua Invierii.

Ca un făcător de rele a fost dat pe mâna judecătorilor, *El*, care nu a făcut rău nimănui, ci numai bine a făcut omenimei întregi.

Și judecătorii l'au osândit la moarte, după formele dreptului și ale dreptății de atunci, pe cuvânt, că e stabilit adevărul, că voia să strice legea, *El*, care a introdus legea cea adevărată în lume, și era însuși viața, adevărul și dreptatea!..

De nou ne trece pe dinaintea ochilor întreaga dramă sguduitoare, terminată cu pironirea pe cruce a fiului lui Dumnezeu, lucru pentru care și „soarele s'a întunecat și temeliile pământului s'au cutremurat“...

Numai iadul s'a bucurat! Pentrucă iadul credea, că dacă a fost aruncat în temniță „cel ce a închis adâncul“, dacă a fost dus înaintea lui Pilat acela „căruia îi stau înainte cu frică puterile îngerești“, dacă a fost lovit cu palme, încununat cu cunună de spini, adăpat cu fiere și cu oțet, împuns cu sulița, răstignit și îngropat, iar mormântul sigilat și străjuit: învingerea e pe partea lui! Pecând din moartea *Sa* a isvorât nemurirea, prin moartea *Sa* închuietorile cele vecinice ale iadului au fost sfărâmate, și cei din mormânturi viață nouă au primit!

Căci *a înviat!* A înviat cel răstignit și îngropat, fiiul lui Dumnezeu, în ziua a treia dela moarte, așa cum a spus *El* înainte că are să se întâmple...

Acest eveniment mare, acest triumf strălucit al puterii cerești îl serbează biserica noastră dreptcredincioasă Duminecă, în ziua făcută de Domnul, ca „să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa“, căci în această zi a învierii păcatul a fost sdrobit, iadul învins și întunerecul resfirat de razele luminii!

Cu frumoasele cuvinte *„Cristos a înviat“* ne salutăm unii pe alții în această zi mare și luminată și din acest frumos salut scoatem mângâere și nădejde, că binele trebue să învingă totdeauna răul, pentrucă cuvintele acestea nu esprimă decât triumful virtuții asupra fățărniciei și asupra falșității, triumful puterii morale, a adevărului și dreptății, asupra minciunei și a răutății!

Pentruca să poată ajunge la acest triumf strălucit, a trebuit însă să treacă însuși fiiul lui Dumnezeu prin Calvarul prin care a trecut. A trebuit să fie insultat, batjocorit, răstignit pe cruce, ca apoi prin moartea sa să învingă moartea și înviind din morți să mântuiască lumea.

Iar dacă fiiul lui Dumnezeu a trebuit să aducă astfel de jertfe mari, pentru a putea face ca să ne bucurăm noi, generațiile toate, de triumful legat de această luminată zi a învierii, e evident, că de jertfe mari și de muncă grea sunt legate și alte triumfuri, pe cari oamenii, ori popoarele, vreau să le serbeze în lumea aceasta.

Indeosebi popoarele, dacă vreau să ajungă să-și serbeze zilele de fericire pe cari le visează, sunt datoare să jertfească și să muncească, pentru ca să învingă toate pedecile și pe toți dușmanii.

Avem și noi, poporul român din patria aceasta un vis, o dorință: de a ajunge zile mai bune și mai liniștite. Și pentru a ni se împlini acest vis, trebue să purtăm lupta grea cu dușmanii noștri. Căci sunt mulți și mari! Și ce e mai trist și mai dureros, dușmanii aceștia sunt dușmani interni, se află în noi înșine. E, *pisma*, *dușmănia*, *neînțelegerea*, *cearta* dintre frați.

Să punem deci gând curat de a duce cea mai necruțătoare luptă în contra acestor dușmani, cari ne împedecă în acțiunile noastre și ne strică grădina mare și frumoasă națională.

E mult de lucrat și e mult de plivit în grădina aceasta. Pună-să deci fiecare la locul său, pentrucă loc au toți în ea, și facă-și fiecare datorința, căci atunci cu pași repezi ne vom apropia și noi de ziua în care vom serba triumful dorit și așteptat.

Iar pentru a putea face lucrul acesta, ni se cere aceea ce Cristos, fiiul lui Dumnezeu, ne-a lăsat drept moștenire: *iubire creștinească*, *iertare*, *sinceritate*, *unire!*

Cu armele acestea să ne înarmăm, și atunci vom birui și noi pe dușmanii nostri și vom putea serba adevărata înviere politică-națională a poporului nostru.

Să „ertăm deci toate pentru înviere, să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi“, căci numai astfel făcând au înțeles și pentru noi dumnezeeștile și mângâetoarele cuvinte:

Cristos a înviat!

Armata viitoriului. In camera franceză a depus unul dintre fruntașii socialismului francez, *Jean Jaurés*, un proiect de lege, despre reorganizarea armatei. Legea nu are decât 18 articole, dar motivarea care i-se face e lungă, un volum de 700 pagini. Ideea fundamentală e reducerea serviciului militar numai la șase luni. Aceste șase luni vin întrebuințate pentru completarea cunoștințelor în arta militară, căci educația adevărată militară va trebui să se dee în școli. Fiecare cetățean trebue adecă să fie soldat, și de aceea pe desvoltarea corporată a elevilor va trebui să se pună o greutate deosebită în viitor în toate școalele din Francia. Ideea, dacă va prinde și va trece și la celelalte state, are să formeze o mare binefacere pentru țări și popoare, căci va reduce în mod simțitor enormele cheltueli pe cari le au acuma cu susținerea armatelor.

Generalisimul armatei române. Vineri senatul român din București a votat proiectul de lege presentat din partea ministrului de răsboiu *Nicolae Filipescu* în chestia creării unui nou grad de general de corp, care echivalează cu gradul de generalisim al armatei. Postul este creat anume pentru principele *Ferdinand*, moștenitorul de tron al României. Legea s'a votat cu consentimentul opoziției. Proiectul a trecut apoi la cameră, unde asemenea a fost votat și din partea opoziției. Inaugurarea noului post se va face probabil la 1 Maiu curent.

Dela „Asociațiune“.

In ședința din urmă a comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 13 Aprilie nou, domnul *Octavian Goga*, secretar literar al „Asociațiunii“, a prezentat următoarea propunere:

Onorat comitet central!

E un obiceiu consacrat, ca aducerea aminte a marilor bărbați, cu cari a fost învrednicit un neam, să fie onorată de pietatea posterității, prin ridicarea de monumente, cari le proslăvesc amintirea. Un astfel de monument nu e numai un act de recunoștință — eternizarea unei sbucniri de lumină din trecutul unui neam — ci e un impuls de muncă și vrednicie pentru generația prezentului, ale cărei îndemnuri sunt într'o intimă înlănțuire organică cu frământările zilelor de eri.

Purcezând din această judecată, toate popoarele își cinstesc astfel mai marii. Piața oricărui orășel din occident ne arată în bronz ori în marmoră chipul unei figuri concrescute cu sufletul celor din jur. La poalele piedestalului se opresc trecătorii și în vreme ce descifrează numele celui întrupat de dalta artistului, mintea lor evoacă memoria lui și sufletul le rămâne robit câteva clipe măcar de aureola nemuritorului. Așa se face educația mulțimii, se trezește respectul ei pentru fapta bună și se introduc pe încetul în conștiința obștească principiile unui altruism, din care răsar preocupațiuni superioare.

Firește, că noi Românii din această țară, atât de sbuciumați în vieața noastră, nu ne putem asemâna nici pe acest tărâm cu alte popoare. Nu, că n'am avea eroi, cari cu personalitatea lor excepțională să străjuiască la răspântiile vremurilor... Asemeni mari drumeți s'au ivit și la noi în drumul veacurilor. Dar n'am avut cu ce să le însemnăm aducerea aminte, decât doar în inimi a mai licărit recunoștința celor puțini.. Și știți, că vremea stinge toate candelele. Ca niște copii săraci, cărora nu le dă mâna să ridice o cruce pe movila, care le-acopere părinții, așa și noi, trei milioane de suflete răslețite pe întinsul unei țări n'avem un singur bronz, care să ne oprească în loc.

Socot, că e datoria „Asociațiunii“, care are în grija ei problemele sufletești și culturale ale bietului nostru popor, nesfârșit de bun și de fără noroc, să deschidă și în această direcție o perspectivă nouă. Neamul nostru a fost dăruit cu mulți bărbați, cari ar merita cu prisosință o asemenea cinste din partea urmașilor. Cred însă, că trebue aleasă de astădată din pleiada de mari figuri ale trecutului nostru o personalitate, în care să se întrupeze aspirații și năzuinți ce frământă tocmai zilele noastre, făcând astfel din prilejul ridicării unui monument un prilej de adâncire a marilor probleme curente.

O astfel de mare problemă a acestor zile este unitatea culturală a neamului românesc. Cred, că întrunesc și opiniile Domniilor-Voastre, când îmi exprim credința, că dintre figurile luminoase ale trecutului apropiat, prin a căror activitate s'au creiat cele mai puternice temeiuri pentru apropierea sufletească a păturii largi de cărturari de pe întreg cuprinsul pământului românesc, personalitatea literară a lui Mihail Eminescu răsare pe întâiul plan. Cel mai mare cântăreț al neamului, care a atins culmi de gândire și de simțire, neajunse încă de poezia noastră, Eminescu a prins în versul lui zbuciumul intelectualului român, cu sufletul plămădit din rostul vremei mai nouă și reoglindește prin scrisul lui, mai mult ca oricara altul, frământarea sufletească a epocii noastre.

Propun deci, ca onoratul comitet să binevoiască a lua inițiativa pentru a se ridica un bust lui Eminescu, aici in orașul nostru, aducând prin accasta un prinos de pietate amintirii poetului nemuritor și-un nou impuls în nobila muncă grea pentru unitatea culturală a neamului românesc.

Măsurile concrete ce-ar trebui luate din acest prilej ar fi următoarele: Comitetul central al „Asociațiunii“ noastre decide ridicarea unui bust al lui Mihail Eminescu în Sibiiu și spre acest scop:

1. Votează 500 coroane, insărcinând biroul a face un apel către public, pentru a contribui la adunarea sumei corăspunzătoare.

2. Insărcinează pe secretarul literar a se pune în legătură cu sculptorii români și a prezenta proiecte amănunțite, pe baza cărora comitetul va decide la timpul său.

Rog onoratul comitet să binevoiască a primi această propunere, izvorâtă din sentimentul de venerațiune ce nutrim cu toții în fața umbrelor mari ale trecutului nostru.

Sibiiu, 13 Aprilie a. c.

Octavian Goga,
secret. „Asociaț.“

*

Comitetul central a primit această propunere, dar a primit şi o a doua propunere, făcută de d-l *Partenie Cosma*, ca să se ridice un bust şi lui *Gheorghe Bariţiu* dela început secretariul, iar în urmă prezidentul „Asociaţiunii“ noastre.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopopesc al tractului Mureş-Oşorheiu.

In ziua ecuinocţiului de primăvară s'a ţinut sinodul protopopesc în centrul tractului, în Mureş Oşorheiu. De câţiva ani încoace Oşorheiul are mai mare atracţiune asupra noastră, mai cu drag ne apropiem de el, bine ştiind că în acest centru săcuiesc sunt şi oameni cari împărtăşesc durerile noastre. Această convingere împreună cu glasul convocător protopopesc a făcut, ca membrii sinodali să se adune în număr frumos. Dar nu numai porunca mai înaltă de a ne degeja de datorinţele oficioase, ci un punct de mare însemnătate din convocare — făcea, ca cu escepţia a lor 3 membri din cler, toţi să se presente. Şi acest punct ar fi de dorit, ca pe viitor să nu lipsească din programul sinoadelor protopopeşti.

E vorba de mărturisirea preoţilor şi cuminecarea lor. Preotul încă e om şi e supus greşelelor. Aceste greşele trebuesc mărturisite după zisa ap. Iacob: „Mărturisiţi-vă păcatele unul altuia“... Văzând mirenii această supunere a preoţilor la legile bisericeşti, numai efect bun şi edificător va putea avea asupra lor.

După spovedirea preoţilor se începe celebrarea sf. liturgii prin preot. T. Muica, la sfârşitul căreia se cuminecă toţi preoţii. După mântuirea acestora membrii sinodali se întrunesc la casele protopopeşti, unde domnul protopop Stefan *Rusu* după constatarea capabilităţii sinodului de a aduce hotărâri valide, numeşte notar pe preotul A. Olteanu, iar bărbaţi verificători de protocol pe preoţii: Vasile Hodoş şi Z. Oprea. Trecând peste aceste protopopul îşi citeşte raportul său de pe an. 1910 de o pilduitoare esactitate. Raporturile protopopeşti astfel compuse sunt oglinda adevărată a tractului. Din ele se reoglindează toate manifestaţiunile culturale şi materiale dintr'un tract. Şi dacă este adevărat, ceea ce s'a scris în „Tel. Rom.“ nr. 21, că: „Materialul trecut prin trierul sinoadelor protopresbiterale, formează baza de lucrare a corporaţiunilor superioare bisericeşti“, este adevărat şi aceea, că raporte protopopeşti, cari nu înfăţişează purul adevăr şi sunt compuse cu superficialitate şi cu încunjurarea păcatelor unuia ori altuia, vor causa nimicirea şi distrugerea frumoasei noastre constituţiuni. Din raportul prot. St. Rusu, compus cu mare scrupulositate, s'a putut constata superficialitatea unor preoţi la compunerea datelor statistice bisericeşti şi şcolare. Mulţi preoţi nu atribue acestor date nici o însemnătate, dar dacă ne cugetăm că statistica e o armă în mâinile dirigiuitorilor acestui stat, — tot aşa ar trebui să fie armă de apărare şi pentru noi, compuse fiind cu conştienţiositate şi exactitate!

Nu numai din raportul protopopesc, dar şi în realitate se constată o vădită înaintare în tractul nostru pe terenul economic-material. Bisericuţele vechi, umilite din capătul satelor, sunt înlocuite prin biserici nouă, zidite din material solid şi aşezate în locuri potrivite în comune. In scurta vreme de protopopie a P. O. domn Stefan Rusu poporenii comunelor M. Cristur, Sângeorgiul de pe Mureş şi Gernesig în biserici pompoase se închină Domnului, iar poporenii comunelor: Berghia, Corunca, Sânbenedic, Sânger, Veţa şi Petea de Câmpie cu mare zor lucră pentru adunarea mijloacelor de zidire a unor nouă locaşuri de închinare.

Şcoalele confesionale — cari le am avut până acum — şi după asta vor funcţiona, dar durere numai din graţia guvernelor ungureşti, cu escepţia şcoalei din Erdösângeorgiu, cererea căreia a fost respinsă din motivul, că este în sat şcoală de stat şi oamenii să-şi trimită copiii acolo. Astfel această comună e avisată la ajutorul Preavener. Consistor Arhidiecezan, dacă mai voeşte să se mai susţie ca şcoală românească confesională. Şi ar fi păcat, când această şcoală s'ar lăsa în grija sorţii, mai cu seamă având în vedere posiţia geografică a comunei şi multele servicii ce a făcut această şcoală în timpurile nu tocmai îndepărtate, când dispunea de puteri bune didactice.

In discuţia destul de animată asupra sorţii şcoalelor noastre şi a spiritului ce domneşte încă de acum în ele, în ce priveşte predarea singuraticelor obiecte de învăţământ, — m'a întristat oftatul de jale al unui membru mirean din jurul Oşorheiului, care cu durere s'a plâns, că catihetul nostru dela şcoalele elementare şi gimnasiale din Oşorheiu — religiunea copiilor o predă în limba maghiară! Şi spune, că are împuternicire dela forurile noastre bisericeşti pentru a putea preda religiunea în altă limbă şi nu în limba oficioasă a bisericei noastre. Un lucru ca acesta nu-l pot crede până când se ştie că Consistorul nostru arhidiecezan cu câtă energie sfântă se luptă pentru respectarea drepturilor noastre bisericeşti la Orăştie! O cercetare ar fi la loc.

Frumoasa casă tractuală fiind terminată, formează fala tractului şi a preoţimei, care în asemănare cu preoţimea altor tracte, trăeşte în condiţiuni materiale cu mult mai modeste, şi totuşi s'a ştiut însufleţi, contribuind pentru locuinţa protopopească cu sume considerabile.

Propunerea preot. T. Muica: „ca după întrarea restanţelor repartiţiei caselor protopopeşti, să se statorească raportul de proprietate între protopopiat şi parohia M.-Oşorheiu, şi în măsura în care a contribuit parohiile şi preoţimea tractuală la zidirea caselor protopopeşti — să se întabuleze la protopopiat ca corporaţiune morală“ — a stârnit aprobarea unanimă. Presentarea unui proiect de statute pentru înfiinţânda bibliotecă tractuală, din causa absenţei referenţilor se amână până la proximul sinod.

Sinodul protopopesc al tractului nostru într'un mod de tot demn a eternisat memoria fostului profesor de pie memorie Dr. Petru Şpan, anume la propunerea P. O. D. protopresb. Stefan Rusu a iniţiat o colectă benevolă, a cărei resultat bănesc $^2/_3$ parte să se dea pentru un monument vrednic de amintirea reposatului, iar $^1/_3$ parte să se adauge fondului: „pentru ajutorarea copiilor de Moţi aplicaţi la meserii“. Colecta s'a sfârşit cu frumos rezultat şi se mai continuă. Nouă, la cari încă ne e în vie memorie personalitatea eminentului prof. Dr. Şpan, şi cari ne-am încălzit din propunerile şi sufletul lui înflăcărat, e o mângâere nespus de mare, că tocmai preoţimea tractului nostru e cea dintâie, care nu numai cu „sculări în picioare“, ci în aşa chip frumos şi-a adus aminte de el. Pildă de urmat şi pentru alţi foşti elevi!

După hotărâri atât de laudabile şi după încredinţarea, că conducerea tractului e depusă în mâni destoinice, şi după vorba cuminte de închidere a protopopului Şt. Rusu, ne-am reslăţit fie-care cu dorul, ca în centrul tractului nostru — unde numai acum începe a mijli un pic de viaţă românească — pe lângă frumoasa casă protopopească să vedem în locul smeritei bisericuţe de lemn în curând un mândru Sion românesc. Preotul *T. Muica.*

Apel. *)

La marginea spre sud a comitatului Alba-inferioară e comuna *Gusu* (Kisludas), cu locuitori, în a treia parte de naţionalitate săsască, iar două părţi din trei Români, agronomi. Cu toate, că hotarul comunei e mic, dela comasare încoace oamenii, fiind harnici şi cruţători, au început a înainta binişor. I-a ajutat mult şi America, căci cei duşi acolo, după 2—5 ani se întorceau acasă cu bani frumoşi, din cari şi-au ridicat case solide, şi alte zidiri necesare agronomului, ori au cumpărat pământuri, şi au achitat datoriile cele vechi. Ne gândeam tocmai la ridicarea unui edificiu nou şcolar, fiindcă şcoală proprie nu avem în comună, noi, Românii gr.-or., iar casă particulară nu mai căpătăm spre închiriare, — şi iată că o catastrofă dureroasă ne strică toate planurile. Fie că din nebăgare de samă, ori poate în urma faptei vre-unui om fără frică de Dumnezeu, în 30 Martie n. pe la oarele 11 din zi s'a născut un foc mare în comuna noastră, care ajutat de un vânt puternic, a prefăcut în cenuşă în o oară şi jumătate, 39 de case şi 51 şuri, în cari au ars haine, bucate, mâncări, nutreţuri etc. A mai ars apoi o vacă, trei viţei, 5 oi şi 5 miei, 3 scroafe cu 11 purcei, şi aproape toate galiţele de prin curţi. Treizeci şi nouă de familii au rămas sub ceriul liber, fără adăpost, fără îmbrăcăminte, fără mâncare.

Ne îndreptăm deci rugămintea, în numele acestor nenorociţi, spre toate inimile creştineşti, şi le implorăm ajutorul grabnic. Binevoiască a trimite fiecare cât poate din prisosinţele sale, ca să se poată uşura barem încâtva soartea celor cercaţi de Domnul.

Binevoitoarele oferte să se trimită la epitropia parohială gr.-or. din Gusu (Kisludas, poşta Kis-apold), care va face apoi împărtăşirea ajutoarelor întrate, iar la timpul său va da socoteală publică despre ajutoarele primite.

Gusu, (Kisludas) la 1/14 Aprilie 1911.

Stefan Medeşan paroh. — *Vasilie Părăian* epitrop-cassar.

*) Ziarele celelalte româneşti sunt rugate a repreduce acest apel.

Pe cruce.

Soarele se coborâ către apus. Şi nici odată cerul nu fusese mai însângerat ca acum.

Ierusalimul se văzu din depărtări ca o cetate de aramă, ce părea a se fi coclit, pe unde era învelită în umbră.

Peste pustiul cu stâncile sfărâmitate, amurgul cernu praf de rubin. Din valea de lângă oraş se ridicau molatec, pale de fum şi luând înfăţişări ciudate se depărtau ca nişte monştri ce pândesc pe drumeţii pustiului. Intr'o uliţă din Ierusalim strâmtă de abia puteau trece pe ea doi oameni alăturaţi, se simţea o mişcare neobicinuită. Un centurion şi doi trimişi ai Sinedrului veniseră la un lemnar şi îi porunciseră să facă de grabă trei cruci, apoi plecaseră, fără să mai dea alte lămuriri. Şi pe feţele femeilor ce ameninţau cu pumnii se citea o bucurie diavolească. Bărbaţii se adunau în cete şi şoptind la început, apoi vorbind din ce în ce mai tare se îndreptau către casa lemnarului. Câte odată se opreau în loc şi din amestecul de glasuri se desfăceau strigăte răguşite: „Să ni-l dea nouă!“. „A stricat legea!“

Lemnarul cioplea de zor. „Crucea lui să fie mai mare!“ strigă mulţimea care se adunase la uşa atelierului şi se înşiruia pe uliţa îngustă.

Un opaiţ răspândea lumină slabă, aşa că lemnarul abia vedea unde să lovească cu securea. Aschiile săreau în toate părţile şi împrăştiau miros de răşină.

Două cruci fură încheiate. „Trebue un lemn mai mare! strigă mulţimea. „Să-l vedem pe puternicul acela, de-şi va putea duce crucea“.

Lemnarul măsură un trunchiu, dar când vru să isbească cu securea, câţiva îl apucară de braţ: „Trebue un lemn mai mare!“

— „N'am“!

— „Găsim noi!“

Şi la capătul uliţei se înălţa un cedru. Seninul cerului, aprins de lumea stelelor îi învelea frunzişul, înfăţişându-l ca muiat în scrobeală albastră. Cedrul acesta era sfânt.

David venise adese-ori în tăcerea serilor şi aşezându-se lângă trunchiul lui îşi plimbase degetele pe coardele harfei şi întonase psalmii de preamărire Domnului. Pe vremea aceea, cetatea nu se întindea până acolo şi arborul privea peste câmpia nisipoasă de unde doar ciulinii şi scaii îşi puteau suge viaţa. Acum se uita peste case şi peste uliţele înguste şi murdare. Şi părea că ciulinii şi spinii îi erau mai dragi de cât oamenii ce mişunau în jurul lui.

„Să fie preamărit în veci de veci, cedrul acesta!“ zisese împăratul şi profeţii şi spusele lui trebuiau să se împlinească. Oamenii se uitau la el ca la ceva de care nu trebuia să se atingă.

Mulţimea însă se apropia acum de arbor. Câţiva purtau securi. Voiră să isbească, dar de odată se opriră cu braţele ridicate. Frunzişul, ca deşteptat din somn fremăta uşor şi oamenilor le păru suspinul acesta ca un blestem al arborului sfânt. „A stricat legea!“ se auzeau strigătele mulţimii în depărtare. „A stricat legea!“ răcniră cei din jurul copacului şi isbiră cu securile. Dar nu loviră de două ori şi cedrul se lăsă încet la pământ, ca şi cum ar fi fost lăsat de o mână nevăzută. Nu se mai auzi nici un grai. Privirile îngrozite ale celor ce purtau securile se întâlniră la lumina opaiţului. Şi iarăşi isbiră de câteva ori în arborul întins de-a lungul uliţei. Trunchiul fu purtat apoi către casa lemnarului. Şi de unde după mărimea lui n'ar fi fost destjuns nici zece oameni ca să-l ducă, doi inşi îl purtară în voie.

In câteva clipe, crucea era gata. Era mai înaltă şi mai groasă de cât celelalte.

Sub streaşina casei stătea un paianjen. Îşi ţesuse pânza şi se odihnea în mijlocul ei. Mulţimea luminilor ochilor lui cuprindea toate cercurile de fire argintii cari scobeau în juru-i depărtându-se şi rărindu-se către marginea pânzei. Şi i se părea că dela el este începutul celor mai gingaşe şi mai minunate lucruri, când privea cum porneso firele de urzeală dela dânsul, ca şi razele dela soare. Lumina opaiţelor şi sgomotul mulţimei îl făcură să se uite în jos. „Spune că i fiul lui Dumnezeu!“ zise un bătrân. Da, da aşa spune, repetă mulţimea, ridicând pumnii. Păianjenul se uită cu luare aminte şi zări crucea. „Aşa ceva n'am mai văzut“ gândi el. „Fiul Mariei şi al lui Iosif, teslarul din Nazaret să spună că-i fiul lui Dumnezeu?“ strigă un alt bătrân.

„Vom vedea noi, ce are să fie, dacă îl vom bate în cue pe lemn!“ „Ha, ha, ha,“ chicotiră bărbaţii şi femeile „Fiul Mariei“, grăi păianjenul. „Cunosc eu pe această Marie. A vrut să toarcă firul cel mai subţire şi să facă pânză pentru cămaşa fiului său. Şi fiindcă eu am îndrăznit să mă iau la întrecere cu ea, mi-am perdut fericirea.

Blestemul ei m'a făcut să trăesc singur, ascuns printre dărâmături, prin locuri pustii şi dosnice. Acum aş vrea să văd pe această Marie cum se sfârşeşte de suferinţă. S'o văd când ochii ei vor vărsa lacrimi de sânge şi îi va tremura şi măduha oaselor de durere. Ah, voi fii lui Israel, voi mă veţi răzbuna. Şi păianjenul roti mulţimea ochilor săi peste oamenii înfuriaţi. Şi i se părea că tot nu-s îndârjiţi îndeajuns.

•

Şi se făcu loc printre mulţime. Un om cu privirile mai blânde, ca revărsarea soarelui de toamnă, cu zâmbetul pe buze mai dulce şi mai nevinovat ca cel dintâi surâs al pruncului, păşi către cruce. In urma lui veneau soldaţii cu coifuri lucitoare şi suliţi lungi. Ei ţineau mâna pe spadele dela coapsă şi priveau drept înainte, ca şi când n'ar fi văzut mulţimea care se înşiruia de-alungul uliţelor şi urla ca turbată. Când omul cel blând îşi ridică privirile, celor dimprejur le încremeniră vorbele pe buze. Apoi după câteva clipe prinseră a-l scuipa şi a arunca în el, care cu ce apuca. Şi zâmbetul acestui om era şi mai dulce, iar privirile lui tot mai blânde.

El se aplecă jos şi apucând crucea o aşeză pe umăr. Trebue să-l văd, când îl vor pironi pe lemn! îşi zice paianjenul. Şi se lăsă pe un fir de se aşeză pe cruce. Trupul celui osândit nu arăta a se chinui de loc sub greutatea lemnului. Când păşea, părea că nici n'atinge pământul. Dacă ieşiră afară din cetate, năvălea lumea înspre ei din toate părţile, ca un puhoi. Chiotile şi vorbele de ocară se împreunau ca şi când s'ar fi pornit uraganul patimilor. Razele soarelui cădeau fierbinţi, ca o ploaie de aur topit. Mulţimea şovăia, înecată de zăpuşeală, dar care o întrema şi o mâna înainte. Omul cel blând părea scăldat într'o flacără albă şi se simţea şi el obosit.

Iată că în cale se arăta un măslin bătrân. Câte-va ramuri abia mai aveau frunze, ce licăreau ca limbile de lance, călite în otravă. Trunchiul lui supsese viaţă din pământul sterp şi voise să se înalţe mai sus. Dar potopul razelor de foc îl făcuse să şovăiască, apoi să se clatine, să se răsucească, întocmai ca un trup ce s'ar svârcoli înaintea parului. Şi aşa încremenise, cu trunchiul învârtit, ca un corn de berbec uriaş.

Trecuseră sute de ani peste el şi pomul îşi aştepta sfârşitul. Osânditul se apropie şi se odihni o clipă sub umbra zdrenţuită. Şi n'apucase să se depărteze convoiul care ducea inspre Golgota, căci în urma lui se înălţa un măslin cu coroana ca o clae de fân.

Crucea se înălţă pe colină. Sângele din ranele celui pironit picura jos pe nisipul aprins. Şi privirile lui erau mai blânde ca razele soarelui de toamnă, iar zâmbetul de pe buze mai dulce ca cel dintâi surâs al pruncului.

Păianjenul se uita la feciora Maria, căci voia ca durerea ei să-i umple sufletul de bucurie. Şi mulţimea ochilor lui văzu o ceată de îngeri cari plângeau. Mâinuţele lor, mai albe ca spuna mării, înecată în potopul luminii soarelui, mângâiau fruntea celei mai neprihănite dintre mame. Şi din lacrămile lor, căzute pe pământul sterp se înălţau crini, în floarea cărora se resfrângea lumina şi albastrul ochilor celui ce pătimea sus, pe cruce. Din sângele ce ţâşnea la fiecare bătae a inimii, din palma osânditului crescură roze şi îşi înveliră florile roşii ca semn al nădejdii în primăvara unei vieţi noui. Câteva albine veniră să culeagă dulceaţa florilor. Păianjenul se scoborâ pe fir şi se plimbă peste flori, căci nu-i venea să se încreadă ochilor. Atunci un sutaş întinse lancea să străpungă pe răstignit. Ingerii făcură semn albinelor să-l înţepe. Dar când acestea îşi întinseră aripile şi sburară, se prinseră în pânzele păianjenului. Un bâzăit răsună, ca şi cum ar fi atins cineva uşor, coardele unei harfe. Sutaşul străpunse coastele răstignitului. Apoi auzind bâzâitul albinelor se uită cu luare aminte şi văzând pe paianjen îl strivi, aşa precum fac toţi oamenii de-atunci şi până azi.

Şi focul soarelui se ascunse. Pustiul păru ca de cărbune pisat. Intunerecul văzduhului era atât de gros, că se cutremură împreună cu pământul.

D. N. Ciotori.

Ocnașul.*)

Povestire de: Ion Adam.

Dimineața aceea a Paștilor era plină de lumină caldă și de senin. Natura desmorțită tresărea înviorată de cântecul pasărilor și de viața nouă care da să încolțească.

Pe drumul care se alege din zare, venia în spre sat obosit și șovăelnic Toma al Marandei, cel care îmbătrânise în ocnă.

Când l-au ridicat din sat, pentru păcatul cel cu moartea pristavului,[2]) abia îi mijea mustața, și acum se întorcea bătrân și frânt cu capul alb ca neaua, cu fața năpădită de o barbă încâlcită tot albă, cu ochii slăbiți și gura stricată. Nu e puțin lucru să-ți trăești tot veacul tinereței, acolo în întunerecul hrubelor de sare, fără primăvară și fără speranțe!

Își împlinise osânda și acum îi dase drumul, ca să-și vadă singur de cap.

Când s'a pomenit liber, pe ulițele pustii ale orașului de lângă ocnă, a cercat par'că să se simtă și el fericit, dar înfiorarea aceea slabă a fost numai o amăgire, căci vârsta și năcazurile îi amorțiseră sufletul și-i muiase trupul.

A fost mai mult o iluzie de trezire, cum se înșală să sboare și pasările îmbătrânite în colivie, când scapă afară.

Incotro să apuce dela ocnă, tocmai asupra sfintelor sărbători?

Toma nu cunoscuse în viața lui perdută decât ocna. O singură amintire mai caldă îi venea așa ca de departe și-i adia dulce peste noaptea din sufletul lui, era amintirea copilăriei, cu satul acela sărac și uitat, în nu mai știu care parte-a lumii.

In nedumerirea momentelor acelora, l-a ajuns dorul de casă și de toți ai lui, pe cari nu-i mai văzuse de flăcău.

Cu banii strânși în ocnă, s'a îmbrăcat și întrebând de oameni, s'a pus pe calea satului lui. A mers și el cum a putut, pe unde cu trenul, pe unde pe jos, până când s'a trezit în dimineața aceea caldă a Paștilor, pe drumul ce se alegea în zarea satului unde crescuse.

Venea așa, obosit și șovăelnic, trist și fără nici o nădejde, ca întors de pe alte tărâmuri. Ajunse mai mult îndreptat de trecători, că el nu mai cunoștea locurile și drumurile, așa se schimbaseră.

Totul i se părea șters și searbăd, dealurile i se arătau joase și mâncate de șuvoae. Dar pădurea cea de stejari din capul satului? Șesul se întindea acum smuls și uscat, și satul desgolit și sărac se arăta ca un cap tuns și sluțit de boale.

Toma se oprește să se odihnească pe colacul fântânei dela poarta satului. Măsura cu ochii împrejurimile și nu-i venea a crede, că a crescut pe locurile acelea. Nimic nu mai era din ce apucase.

De odată a crezut că a nimerit în altă parte, că și-o fi greșit drumul, dar toți cărăușii întâlniți l-au îndreptat într'acoace.

Satul era liniștit, fără nici o mișcare pe uliți, mutenie și adormire, în dogoarea aceea timpurie de soare cald.

Lumea obosită dela înviere și sătulă sta închisă în casă și se odihnea.

Toma se scoală greu de pe colacul fântânii și se amăgește cu mersul așa prin ulițele mai mărginașe ale satului, pe unde hoinărise[3]) el și se sbeguise[4]) pe garduri în copilărie. Casele nu prea se schimbaseră, le recunoștea pe unele, tot joase cu geamuri rotunde cât palma și acoperișul de stuf. Ce rărite și bolnave i se păreau livezile!

Totul par'că tânjește și sufere.

Când a ajuns la răspântia din deal, vede ușa dela crâșma veche dată în lături. Nici un om nu se arăta pe nicăiri.

Numai câte un băețaș tăia drumul fluerând din gură și învârtind câte o mână în mers.

Când se gândea să-și revadă casa bătrânească cu nucul dela spate, i se înecа suflarea și i se tăiau picioarele.

In nedumerirea simțirilor care îl stăpâneau, nu știa cum să-și întârzie mersul, rușinat și mișcat de amintirea trecutului, față cu becisnicia lui de acum.

Ce greu îi venea să dea așa deodată cu ochii de casa lor, cu evocațiunea zilelor din tinerețe și a bucuriei perdute. In șovăirea aceasta de mers, el își pregătea sufletul și-și primenea curajul.

Toma se puse atunci pe o bancă de dinaintea crâșmei. Trecutul cu veselia și horele de demult, cearcă să-l mai ațâțe pe ocnaș, din înfrângerea și rușinea bătrâneților lui neașteptate.

Cum sta el acolo obosit și îndurerat, vede venind agale[6]) un țăran bătrân, adus de șale, cu părul alb și gâdilind pământul în mers cu bățul.

— Cristos a 'nviat!

— Adevărat c'a 'nviat.

Bătrânii steteau acum amândoi tăcuți pe lavița de dinaintea crâșmei.

Toma se uita așa pe furiș la tovarășul celalalt și nu știa cum să-și stăpânească sdruncinul din suflet. La urmă rupe vorba, cu vocea lui tremurată și dibuită:

— S'a prefăcut lumea din sat.

— Puțini au mai rămas din cei de demult.

— Mor oamenii, că dă, o viață au de trăit.

— Ehei, câți s'au dus!

— Da . . . era unul Lisandru, ficiorul Rusandei . . .

— Apoi eu sânt.

— Da? — ai îmbătrânit!

— Da de unde mă cunoști?

— Apoi eu sunt Toma al Marandei...

— Aha! — Te-ai trecut rău și dta.

— Cu năpastea aceea, știi, când au găsit pe Pristav mort . . .

— Da — păcate de tras. Eu am scăpat atunci, c'a dat mama parale jandarmului.

— Pe mine m'au îngropat de viu.

— Păcate de tras, cum îi scris pe semne omului . . .

— Ș'acum m'am întors sărac și fără putere.

— Nici noi n'am mai dat înainte, de geaba cu toată munca, nu mai știi cum e bine.

— Da soră-mea Ileana mai trăește?

— Ileana? — a murit de mult.

— N'a lăsat copii?

— Ba a lăsat, dar nu s'a ales nimic de ei: unul a murit în oaste, fata Marița slujește, la oraș și un alt copil mai mic, Mitruț, s'a prăpădit.

— Auzi? mare prăpăd! Eu numai de mama am aflat când a murit, mi-a trimis popa hârtie . . .

— A murit cu inima arsă, săraca.

— Da alde Sandu... Neacșu... cela a Gavriloaei..

— S'au dus cu toții, nu li a rămas decât numele și copiii . . .

Fața lui Toma, întunecată un moment, se deschide de odată de o lumină palidă și tristă.

— Da Vasilica?

— Ce, nu știi? — După ce a văzut că nu mai are de ce aștepta, s'a măritat cu Mardare Harmuz, știi cela...

— Aha...

— Da s'a ales rău. Mardare bea până înebunea și-și bătea muerea... Vasilica a murit dintr'o facere, lovită de el.

Risipa aceasta de amintiri îndepărtate, îl năpădea ca o prăbușire de maluri cari se surpă și-l amenință. In jurul lui se făcea tot mai gol și mai urât, ca într'un pustiu care năpustise tot ce i-a fost drag și cunoscut pe vremuri.

Toma se trăgea cu mintea din această ruină și înstrăinare, ca în căutarea unui colț de mântuire, unde să scape de copleșirea paraginei dimprejur.

— Da casa noastră?

— După moartea bătrânei, a rămas pustie. Pe urmă s'a năruit, până când s'a asămuit una cu pământul. Acum e loc deșert acolo, fără gard și nici urmă c'a fost gospodărie pe locul acela.

— Da, nucul dela spate, știi?

— S'a uscat de mult...

— Nu mai e nucul acolo?

— Nu.

— Și nici via din fund?

— Nici.

Toma își duce mâna la frunte, ca să-și rezeme capul greu și înfierbântat și apoi zice ca trezit dintr'o buimăceală:

— Ce mai caut atunci aici?

— S'a primenit lumea cu totul. Nu mai cunoști nimica din ce a fost, s'au prefăcut și oamenii și lucrurile.

— Eu mă întorc atunci la ocnă, acolo am prietini vechi, oameni năcăjiți și năpustiți ca și mine, cari plângeau când m'au văzut că plec. Aici nu mă mai așteaptă nimeni...

Soarele cald și dulce de primăvara se ridicase în prânzul cel mare, când Toma cel îmbătrânit în ocnă își trăgea mersul obosit și șovăelnic și se îndepărta de sat, ca să se piardă în lumina drumului care se alegea în zare.

Călătorul înstrăinat și trist, făcea semne din mâni și vorbea singur în mers:

— Ce să mai caut eu în sat? Pe aici nu mai cunosc pe nimeni... Mă întorc iar la ocnă... Cât mai am par'că de trăit!...

*) Om osândit a scoate sare din ocnă.

[2]) Crainic, strigător public.

[3]) Rătăcise încoace și încolo.

[4]) Se jucase.

[5]) Incet.

Recunoștința

de Vasile Pop.

Cu ochii roșiți, cu fața aproape umflată de mult plâns, țăranca se roagă de omul de serviciu al Castelului Peleș să o lase să intre.

— „Dar nu înțelegi, femeie, — zice omul de serviciu, — că nu se poate. Intâi și întâi, nu se intră în Castel, atâta timp cât Majestățile Lor sunt aci. Și, apoi, chiar dacă ar fi să obții acum voia să intri, n'ai putea din cauză, că Majestatea Sa Regina e bolnavă".

— „Păi tocmai d'aia am venit și eu, — zice țăranca oftând, — tocmai din pricină, că am auzit, că Regina noastră e bolnavă".

— „Dar ce, nu cumva ești vre-o babă știutoare de leacuri?"

— „Nu, nu știu leacuri, și tare rău îmi pare, că nu cunosc vre-unul pentru boale; dar totași putea să-i dau și eu Reginei noastre vre-o câteva sfaturi."

— „Lasă, femeie, că sunt doctori destui aci, și pe Majestatea Sa are cine să o îngrijească".

— „Of! Doamne, — zice țăranca ștergându-și ochii, — cu „doftorii" ăștia e mai mare buclucu. Vezi, că mie de doftori mi-e frică, să nu-i facă vre-un rău, că numai ei sunt capul relelor. La noi, în sat, până nu se amestecă doftorul, toate merg bine; dar când ajunge vremea să cheme omul doftorul, cum a întrat el în casă, par'că a întrat moartea. A doua zi, dacă nu chiar în ziua aceea, se stinge românul; și altfel, vezi, ar fi scăpat, dacă nu venea doftorul..."

— „Bine, știu; asta e o părere greșită a țăranilor, fiindcă voi așa sunteți: nu chemați doctorul decât după ce ați otrăvit omul cu toate buruenile, și când îl chemați, îl chemați numai fiind că vedeți, că omul o să moară".

— „Ba nu zău, nu e așa coconașule, sau domnule, cum să-ți zic".

— „Să nu-mi zici în nici un fel, — replică omul de serviciu, du-te de-ți vezi de treabă, femeie, că aici în palat nu întri, și apoi chiar dacă ar fi cu putință, întâi trebue să ceri audiență, și poți să ceri numai la Majestatea Sa Regele. Dar acuma nu te primește, că de când e Regina bolnavă, nu mai stă de vorbă cu nimeni, ci o veghiază mereu".

— „Păi așa se și cade, bărbatul trebue să și îngrijească femeia la vreme de boală, mai ales când e așa bună și cuminte".

— „De, o îngrijește, — replică omul Palatului, — că stă mereu lângă Măria Sa".

— „Of! săracul de el, — reia țăranca — rău trebue să-l doară inima, că bună femee e Regina noastră, dar eu tot nu mă las, până n'oi putea răsbi la Dumneaei, fiindcă eu, domnule, eu am o datorie. Dta nu știi cum merg treburile, dar eu sunt datoare față de Regina noastră. Da ce te miri? eu îi sunt datoare cu îngrijiri și chiar d'ași fi fost eu pe patul de moarte, eu mă sculam să viu, s'o îngrijesc, altfel nu se poate".

Omul de serviciu o privește din nou de sus până jos, și un surâs i se ivește pe buze. Insă curiositatea lui fiind mărită de ciudatele cuvinte și de insistențele țărancei, el zise încercând să-și dea un aer liniștit și nepăsător:

— „Ei lasă, acum văd că ai chef de vorbă; om vorbi noi altădată, că acuma n'am vreme. Dar dacă vrei să spui ceva, să te destăinuești mie, că poate așa te ajut să întri în palat, spune mi cum stau lucrurile. Și de! oameni suntem cu toții, te oi ajuta și eu, dacă se poate, că văd că mare dorința ai să ajungi la Majestatea Sa Regina".

— „Numai Dumnezeu și cu Maica Domnului știe, — replică țăranca, — cât de mult râvnesc să ajung la Măria Sa".

— „Ei, atunci vorbește, nu mai sta așa!" o îndeamnă omul de serviciu.

— „Apoi ulte, să vezi: pe bărbatu-meu, — pe atunci abia fusesem măritată, e vreme de vre o 30 și atâția de ani — pe bărbatu-meu îl rănise acolo la Plevna și el era la ambulanță, și eu stam acasă. Eu îi duceam grija, când colo el dela ambulanță mi-a scris odată o scrisoare. Ei cine crezi, că a scris scrisoarea? A scris-o Măria Sa Doamna: că pe atunci nu era încă Regină. Și pe urmă, după ce am primit scrisoarea asta, m'am dus și eu acolo, să l îngrijesc și am găsit la ambulanță o cucoană frumoasă, cu mai multe cucoane. Doamne! frumoasă era! tânără și bună! Și cum stăteau toți smirna înaintea ei! Era însă-și Măria Sa Doamna; îngrija de bolnavi; și îngrijea și de bărbatu-meu. Și vezi, Ea, cât era de mare de neam, a stat de a îngrijit pe bărbatu-meu, când era bolnav. Și eu, acuma, când Ea e bolnavă, să nu viu și eu s'o îngrijesc pe Ea? Mi ar fi rușine să nu-mi fac datoria acuma!... M'a mânat încoace și bărbatu-meu, că mi-a zis: „Du-te Lino și vezi ce are Măria Sa să o ajutăm și noi... Și uite, am venit singură, că el nu poate. El a rămas acasă, că e om beteag. Dar eu am venit că m'ar bate Dumnezeu, dacă m'ași da îndărăt acuma dela datorie".

— „Bine, așa e, — zice omul de serviciu înduioșat de cuvintele țărancei, — dar nu e nevoe să te ostenești încoace, fiindcă Majestatea Sa are pe atâția cari o îngrijesc. Nu știi cum îngrijește cineva pe un bolnav bun, mai ales când acela este iubit ca Măria Sa Regina".

— „O fi, — zice țăranca, — dar așa s'o poarte pe mâni și s'o mângâe și s'o dichisească după cum ași vrea eu, așa îngrijiri n'o să fie în stare să-i dea nimeni, fiindcă eu o să le fac astea *din toată inima*; pe câtă vreme pe ăilalți, poate îi plătește. Dar eu nu cer plată, eu am venit pe cheltuiala mea, pe jos, și mi am lăsat casa și copii, și tot, ca să viu aici, nu ca să iau parale. Uite că i-am adus și niște turtă de mălai, și niște unt, cum nici n'are Majestatea Sa regele la Curtea Lui.

*

In cele din urmă persistența țărancei ese biruitoare. Suverana află despre dorința ei, și fiindcă doctorul a povățuit-o să umble prin odae, regina dă ordin să se poftească femeia înăuntru s'o vadă. Când a întrat Lina, țărance, în încăperile luxoase ale palatului, nici n'a știut unde să și lase sacul cu mălaiul și cu untul lăudat; însă fiindcă un om i-a luat lucrurile din mână și i le-a pus de o parte, ea s'a uitat la fiecare pas înapoi, să vadă nu cumva îi strică cineva marile daruri aduse.

După câtăva vreme de umblet, țărança se vede într'o încăpere mare, și imediat intră în acea odaie Suverana, înseninând toată încăperea cu prezența ei.

Majestatea Sa Regina surâde, întinde mâna și țărança se apleacă și i-o sărută, pe când Suverana întreabă:

— „Dar ce te aduce pe aci? De ce doreai, atât de mult să vii să mă îngrijești?"

Femeia nici nu poate acum să vorbească, emoțiunea îi strânge gâtlejul și ea abia poate bâlbâi:

— „Am crezut că ești bolnavă, Măria Ta. La noi în sat s'au răspândit vești rele, spunea lumea că tare îți e rău".

Și după câteva secunde de șovăire, Lina urmează cu glasul ceva mai întărit:

— „Și știi, fiindcă aveam o datorie veche, către Măria Ta, fiindcă mi-ai îngrijit pe bărbatu-meu, când era rănit, am venit și eu să te îngrijesc, ca așa trebue să facă creștinul, să nu lase pe binefăcătorul său în părăsire, tocmai când e la boală. Dar acum o să plec să duc vestea acasă; și ce o să se bucure bărbatul meu și ce bucurie o să fie în sat la noi!... O să dăm veste prin toate părțile, că ești bine și că te-ai făcut sănătoasă, fiindcă te-a îngrijit Măria Sa Regele. Ce bucurie o să fie la noi în sat, când s'o afla! O să facem un chef cu lăutari, să joace toate satele de bucurie!"...

Viers

în sf. și luminata Duminecă a Paștilor,

glas 5, podob. Limbile să salte, Având temeiul cuvintelor: Paștile, luoate din stihirile Paștilor.

Paștile cele sfințite
Astăzi noao sânt ivite!
Paștile cele slăvite
Paștile noao și sfinte
Paștile cele de taină
Paștile făr' de prihană
Paștile cele cinstite
Paștile prea strălucite!
Paștile izbăvitoriul
Hs răscumpărătoriul
Paștile mari și cerești
Paștile Dumnezeești!
Paștile credincioșilor
Paștile, bucuria lor!
Paștile! careau deschis
Raiul cel ceau fost închis:
Paștile! care sfințesc
Pre tot neamul creștinesc,
Paștile cele frumoase,
Paștile prea luminoase
Paștile cu bucurie
Paștile cu veselie
Cântând să ne bucurăm
Și să ne îmbrățișăm
Paștile curățitoare
Paștile vecuitoare
Paștile izbăvitoare
Paștile mântuitoare
Paștile praznic frumos
Al sculării lui Hristos.
Paștile care ne sue
La cereasca 'npărăție.
Paștile ce scot afară
Intristarea cea amară

Paştile dăruitoare
De veselie prea mare
Apostolilor slăviţi
Şi întru tot prea cinstiţi.
Paştile! Hristos Isus
Dmnezeul cel de sus:
Paştile! Isus Hristos
Soarele cel luminos.
O Paştile Domnului!
Dzeu şi omului
Paştile strălucitoare
Izbăvirea de 'ntristare.
Că astăzi Isus cel sfânt
Au înviat din mormânt
Pre noi mântuindu-ne,
Bucurie dându-ne,
Deci toţi să îl proslăvim
Pururea în veci: Amin.

Sălişte, Mai 3. 1848.

Picu Pătruţ

(din manuscriptul: *Troicinicul*, adecă *Polunoştniţa Duminecii* cu canoanele lor la 8 glasuri).

Versul lui Lazar.

Vitania frumos nume,
Poate să lăuda 'n lume,
Că dobândind omul bine
Cu trei raze dintru sine.

Trei raze de rosmarald
Le-a primit Domnul cu drag,
Smarald le a fost numele
Şi ard ca luminile.

Şi ce lumini să grăiesc
Numele lor să găsesc,
Sunt trei fraţi din doi părinţi,
Cu tun nume 'mpodobiţi.

Lazăr, Marta, Maria
Din satul Vitania
Totdeauna ei dorea,
Totdeauna pururea,

Cum vor să se 'nvredniceascā
Ca Domnului să-i slujească,
Făcu Domnul o minune
Luă pe Lazăr din lume.

Il dusără la mormânt
Şi-l îngroapă în pământ,
Iară după patru zile
Domnul făcător de bine,

Călători cale lungă
Cu ucenicii di'mpreună,
Până la Viftania
La Marta şi Maria.

Iar ele dacă-l văzură
La picioare-i jos căzură.
Plânsără mare plânsoare
Udând sfintele picioare.

Şi aşa grăiră ele
Fiind cuprinse de jele:
O! Iisuse Domnul nostru,
A murit fratele nostru;

Tu aicea de-ai fi fost,
Ar fi viu fratele nost,
Doamne, de-ai fi fost de faţă
Lazăr ar fi în vieaţă.

Iară Domnul li-a grăit
Cu prea dulcele-i cuvânt:
Tăceţi, că Lazăr n'a murit,
Ci numai a adormit.

Lazăr se va scula iară
Pe această lume-amară,
Iară ele nu credea
Până ce nu vor vedea.

Iisus zicea cu vers blând:
Duceţi-mă la mormânt,
Că eu îl voiu învia
De toţi se vor minuna.

Iară ele aşa grăind
Către Domnul şi zicând:
Doamne, ştim că va 'nvia,
Când morţii se vor scula,

La învierea cea de-apoi
Aceea o ştim şi noi.
Apoi mergând cu Iisus
La mormânt unde l-au pus,

Pe Lazăr l-au arătat
Unde l-au fost îngropat,
Iar Iisus îngenunchind
Ochii la ceriu ridicând:

Părintele meu ceresc,
Eu ţie îţi mulţămesc
Şi mă rog cu umilinţă
Pentru-a poporului credinţă,

Pentru poporul de faţă
Mai dă-i lui Lazăr vieaţă,
Ca văzând toţi să se mire
De a ta dumnezeire.

Apoi iarăşi s'a 'nturnat
Şi lui Lazăr i-a strigat:
Lazăre, vino afară,
De mai ieşi la lume iară!

O! atunci minune mare,
Pământul de pe mort sare,
Mortul s'a sculat în sus
După vorba lui Iisus.

Şi îndată-l desfăşară
Şi în faţă-l sărutară,
Patru zile în iad fiind
Groaznice minuni văzând.

Şi ce-a văzut întru sine
N'a putut spune la nime,
Făr' cu lacrimi ne'ncetat
Puţinel a cuvântat.

Treizeci de ani mai trăind
Rugându-se ne'ncetând,
Apoi iară s'a mutat
Unde Domnul l a chemat.

La a raiului dulceaţă,
La mult dorita viaţă;
Acolo Tu ne adună
Şi cu Lazăr ne'mpreună.

Comunicat de:

Preotul Victor Oţoiu.

Inaintea unui portret.

Din ziarul unui învăţător.

— 10 Maiu.

E o seară frumoasă de primăvară. Luna de sus din înălţimi cu blândeţe îşi revarsă razele sale argintii pe fereastra deschisă. Eu stau şi priveso afară, la grădina reînviată. In întreaga fire e dor şi viaţă. Luna cu razele ei de ghiaţă par'că caută inimi pline de iubire, ca la focul lor să-şi încălzească şi ea privirea obosită, rece...

Floricelele, ce abia şi-au scos ochii vioi, par'că ar şopti: iubire! Câte un fluturel rătăcit în căutarea soţului său, mişcându-şi aripile nescuturate şopteşte: iubire, iubire...

Şi iubire îmi şopteşte murmurul părăuaşului, ce şerpueşte peste grădina-mi înflorită... şi tot iubire fredonează două păsărele dela streşină... Iubire-i în natură, iubire-i în sufletul meu.... Prinos de mărire aduc firei ce iubire şopteşte, copleşindu-ne sufletul cu ea, ca la focul ei să dispară durerile sihastre.

*

Luna galeşă ce-şi pleacă cu încetul capul către muntele acoperit puţin cu zăpadă, îşi aruncă potopul de lumină palidă pe portretul *L... ei* de pe masa mea de scris, la care eu stau cu gându-mi perdut pe valurile clipelor trăite.

Razele aceste bogate în farmece şi dor, esprimate de lumina tremurândă ce acum se resfrânge pe portret, par'că îmi spune: Te uită, priveşte bine chipul acesta al fetiţei admirabile, priveşte această fetiţă frumoasă cu ochii ei adânci, că ea-i întruchiparea sufletului tău. Iubeşte-o, ca la dragostea voastră curată să-mi aflu odihnă plăcută când mă voi abate pe locurile aceste pline de păcate şi lipsite de dragoste curată.... Iubeşte-o, iubeşte-o, ca viaţa voastră fericită să-mi poată încălzi razele răsleţe, când vă voi cerceta în serile singuratice.

Şi inima mea se umple de acest şoptit amăgitor, iar sufletu-mi sboară departe la ea, ca să-i ducă cuvintele lunei plăpânde, chemându-o la nouă viaţă...

Luna, care se uită şi la mine cu blândă privire, ce farmecă sufletele visătoare, luminează cu dragoste portretul.... aducându-mi totodată amintiri din trecut, cari îmi duc sufletul pe căile trăite odată, ca din nou se simţesc ce odată am simţit...

Era abia de patrusprezece ani, când am văzut-o pentru primadată. Mi s'a părut, că Dzeu a trimis în cale-mi o fiinţă din cer, ca să-mi arete frumseţa desăvârşită. Aţi văzut în dimineţile curate un răsărit de soare, ridicându-şi fruntea luminată din marea albastră a infinitului? Aţi văzut zeiţa virtuţii nimicind păcatul cu privirea-i atotputernică? Aşa era ea!... Şi am iubit-o... Eu, băiatul cu surisul tinereţii în sufletu-mi plin de speranţă.

Mergeam des la casa lor, că eram învăţător în satul acela.

Intr'o zi mă primblam singur pe lunca de lângă casa lor. Era o zi senină cu cerul albastru, umbrit către apus de un nour greu, ce plutea măestos pe calea lui nemărginită. Eu mergeam pe pajiştea verde cu gându-mi şi cu sufletul la ea şi la multele teorii produse de universul cu multele sale orânduiri nepricepute de mintea omenească, dar admirate. Sus din înălţimi soarele îşi aruncă măiestos razele sale de foc, dând viaţă întregei firi, jos iarbă şi flori, fluturi şi păsări, într'un ton de bucurie preamăresc natura, care le-a dat atâtea plăceri. Iubire, bucurie e întreaga fire... Şi în sufletul meu e primăvară, iar floricelele iubirei abia şi-au deschis petalele neatinse... Dar oare mâne nu va fi ziuă răcoroasă, vestezând aceste flori pline de speranţă? Sufletul mi se înfioară. Inima omului e creată pentru a suporta dureri, că de plăceri nu prea are parte. Durerile sunt bune pentru a se lustrui din ele îndestulirea...

Ultima cugetare poate am esprimat-o cu glas tare, că cineva în urma mea a răspuns: Dar numai la acela, înaintea căruia bucuria n'are valoare!

Era ea...

— Uite, mă gândeam la timp, care se tot schimbă, la firea nestatornică, dar mă iartă că n'am înţeles statorniciul farmec al vieţii, ce din ochii tăi se revarsă. Te rog... rămâi totdeauna lângă mine, lasă-mă să-ţi priveso ochii seini ce ascund fericirea mea, şi-ţi voi vorbi despre iubirea veciniciă... şi fericirea ţi voi da... Buzele tale au un cuvânt ce îl preţuesc mai mult ca toate imnurile cereşti, cu el o lume îmi poţi crea în suflet: Lumea fericirei... Răspunde-mi frumoasa mea! De ce-ţi pleci ochii cu privirea lor fermecată?

Nu mi-a răspuns nimica, ci a stat mult cu privirea perdută departe în nemărginire.

M'am apropiat mai tare de ea, i-am prins mâna... şi atunci am observat floarea ce o strângea între degetele sale subţiri.

— Spune-mi, frumoasa mea — de ce eşti tristă, cine ţi-a greşit? Că vezi eu tare mă supăr, dacă nu te văd voioasă... senină.

— Nu am nimic... mi-a şoptit ea, aruncându-mi o privire plină de dor.

— Dar ochi-ţi spun, că inima ta nu e liniştită... Spune-mi... sau te jenează întrebarea mea? Vezi, pe tine toţi aşa de mult te iubesc...

— Chiar aceasta mă doare, că nime nu mă iubeşte.

— Cine ţi-a spus?

— Inima, ce mult sufere, şi aşa de mult mă doare.

— Nu te doară, fetiţa mea, eu ţi-o pot mângâia. Dar spune-mi, atunci cine va fi fericit?

— Eu... noi...

I-am prins atunci mânile amândouă, m'am uitat cu drag în ochii ei frumoşi şi am continuat:

— Cu dor de a lucra pentru ridicarea culturală şi morală a poporului, am venit în satul vostru cu o singură dragoste în suflet: iubirea faţă de băieţii nevinoveţi, cărora eu le voi făuri caracterul şi viaţa lor de mai apoi. Inima şi sufletu-mi erau pline de aceste sentimente, ce aveam se le pun cu tot focul inimei mele pe altarul educaţiunii poporale.

Dar deodată mi-ai apărut tu..... Dragostea, dorul de mai nainte şi-a perdut farmecul şi puterea, că întreg sufletul meu te a primit pe tine — frumoasa mea. Te văd în serile mele singuratice stând la masa mea de scris perdut cu gândurile la tine, te aflu în mintea şi inima mea, îmi apari în ilusiile şi visurile mele şi-mi preocupi toate clipele vieţii mele.

Eşti mare acum... vino şi întăreşte-mi cu iubirea ta dorul de a munci cu zel în ogorul neamului nostru. Vino, iubita mea... împreună dragostea nemărginită ce ţi o port cu râvna mea de mai nainte, vino frumoasa mea şi uneşte aceste două sentimente sfinte, vino să le depunem pe altarul fericirii neamului nostru, de unde se va revărsa şi spre noi bine... fericire...

Ridică-ţi ochii... priveşte dragostea sufletului meu... care-ţi va da fericire. De ce oftezi? Sau îţi conturb visurile cu cuvintele mele!? De-i aşa, te rog nu-mi alunga sufletul de lângă tine, lasă-l să vegheze în ceasurile tale singuratice, că el va fi mulţămit şi numai văzându-te...

Fetiţa nu mi a răspuns...

Aruncându-mi o privire lungă s'a perdut în tufişul din apropiere, grăbindu-şi paşii către casa lor. Jos lângă mine zăresc floriceaua ce o ţinea între degetele sale subţiri.

Oare ea a lăsat-o, sau numai a scăpat-o!?..

Luna-şi aruncă încă odată razele sale ultime pe portret şi pare că ar şopti: Iubeşte o, iubeşte-o... Iar munţii şi pădurea din apropiere repetară: Iubeşte-o!

D. Bedeleanu.

Economie.

Insoţirile de credit Raiffeisen.

A 22-a însoţire de credit Raiffeisen în comitatul Sibiiului. Tribunalul r. din Sibiiu a luat cu aprobare la cunoştinţă statutele Insoţirii de credit sistem Raiffeisen din Şuramare, înfiinţată la stăruinţa parohului Nic. Opriş de acolo şi cu conlucrarea secretarului Reuniunii rom. agricole sibiene, a dlui V. Tordăşianu. Cum Şura mare este a 22-a comună din cele 88 comune cu poporaţiune curat română sau în preponderanţă română din comitatul Sibiiu, în cari avem însoţiri de credit, prin ea am ajuns aşadar că în $^1/_4$ parte (sau 25%) a comunelor din comitat avem Insoţiri; şi cum cauza Insoţirilor, odinioară atât de perhorescată, dovadă cazul cu însoţirea din Poplaca, înfiinţată în 1897, cu cheltuieli însemnate şi desfiinţată în acelaş an şi înainte de a şi fi început activitatea, — în timpul mai nou a luat un avânt, la care nici cei mai optimişti nu s'au aşteptat, credem a fi folositori cauzei, dacă dăm aci numele celor 22 comune cu însoţiri de credit. Ele sunt: Insoţirea din Roşia-săsească (înfiinţată în 1894, deci înainte cu 17 ani), Apoldul-rom. (înfiinţată în 1896), Pianul-superior, Răchita, Mohu, Aciliu (înf. în 1898), Bungard, Veştem (înf. în 1900), Ilimbav (înf. în 1901), Loman (în 1902), Nucet (în 1903), Pianul-inferior (în 1905), Guşteriţa (în 1907), Tălmăcel, Cornăţel, Alţina (în 1909), Săsăuşi, Cristian, Rusciori şi Reciu (în 1910), Topârcea şi Şura-mare (în 1911).

Acestea în comitatul Sibiiu, cercul de activitate al Reuniunii rom. agricole sibiene. Precum se ştie însă, în comitatul Făgăraşului, mulţămită exemplului şi ajutorului dat de Reuniunea agricolă, cam tot în a 2—3 a comună ne întâlnim cu câte o Insoţire Raiffeisen. In asemenea împrejurări e timpul suprem a pune Centrala însoţirilor noastre în picioare.

„Dzeu vede“.

Din România.

Intemeierea Marei Loji a României.

Primim spre publicare următoarele:

Printre societăţile de luptă împotriva alcoolismului, pe temeiul desăvârşitei abţineri dela beuturile alcoolice, societăţi cari numără peste 10 mil. de membri, se socoteşte şi Ordinul Bunilor Templieri (I. O. G. T., adecă International Order of Good Templars), putem spune, cea mai puternică, atât prin minunata ei organizaţie, cât şi prin marele număr de membri, căci are peste 1 milion de membri, răspândiţi în întreaga lume.

La noi în ţară „Ordinul“ a fost introdus în 1905, când s'a întemeiat în Bucureşti prima loje (secţie) germană, luând numele cu autorizaţia M. S. Regine, de loja „Carmen Sylva“ nr. 1.

După un an s'a întemeiat şi cea dintâi loje românească tot în Bucureşti, luând numele de loja „România“ nr. 1. Rând pe rând s'au mai întemeiat apoi: la 1 Ian. 1907 loja „Muntenia“ nr. 2 şi la 23 Iunie 1908 loja „Iubire Frăţească“ nr. 3, amândouă de asemenea în Bucureşti. La 21 Nov. 1909 s'a întemeiat loja „Plăeşti“ nr. 4, la Comăneşti (Bacău); la 21 Martie 1910 loja „Dacia Traiană“ nr. 5 în Bucureşti; la 19 Iunie 1910 loja „Oltenia“ nr. 6, la Craiova; la 20 Nov. 1910 loja „Lumina Poporului“ nr. 7, la Moineşti (Bacău), iar la 7 Ian. 1911 loja „Speranţa“ nr. 8 în Bucureşti.

De asemenea, ca secţiuni pentru tinerime s'au întemeiat: La 19 Oct. 1908 întâia loje a tinerimei cu numele de „Luceafărul“ nr. 1, la 21 Nov. 1910 loja tinerimei „Făt frumos“ nr. 2, la Comăneşti (Bacău), iar la 6 Febr. 1911 loja tinerimei „Zorile“ nr. 3 la Craiova.

Ordinul Bunilor Templieri s'a întins mai apoi şi la Românii de peste munţi, unde s'a întemeiat la 30 Ian. 1910 la Sibiiu loja „Andrei Şaguna“ nr. 1 cu loja tinerimei „Viitor de aur“ nr. 1, iar la 13 Febr. 1911 la Arad loja „Renaşterea“ nr. 2.

Spre a putea lucra cu mai multă putere şi într'o mai strânsă legătură, aceste loji fundamentale au întemeiat la 3 Oct. 1910, o jurisdicţie mai superioară a ordinului, sub numele de „Loja de District Nr. 1“.

Pe lângă lojile româneşti s'au mai întemeiat, în ţară, în acest răstimp şi 5 loji fundamentale germane, cu 4 loji ale Tinerimei şi 1 a Adolescenţilor, — constituindu-se şi ele, tot în Oct. 1910, într'o Loje de District germană.

Acum, însă, Ordinul Bunilor Templieri din ţara noastră propăşind foarte mult, s'a simţit nevoia întemeierii celei de a treia jurisdicţiuni a Ordinului, adecă „Marea Loje“, care e jurisdicţia naţională a fiecărei ţări, unde Ordinul se află răspândit.

Deci cele două Loji de District, română şi germană, vor forma împreună „Marea Loje a României“, care va fi întemeiată la 11 Aprilie c., de către însuşi Şeful suprem al Ordinului, dl *Ed. Wawrinski*, deputat în Camera suedeză.

Serbările întemeierii se vor urma astfel:

In întâia zi de Paşti, Duminecă 10 Aprilie, la orele 11 dim. se va oficia un serviciu divin la Bis. Popa Tatu, iar seara va fi o şedinţă comună a lojilor de district, în str. Stirbei Vodă 37.

A doua zi, Luni 11 Aprilie, se vor ţinea, atât dimineaţa cât şi după amiazi şedinţele Marei Loji, iar seara sărbarea aniversară a Lojii Adolescenţilor „*Wilhelm Tell*“.

A treia zi, Marţi 12 Aprilie, va fi o frumoasă serbare în saloanele „Eintracht“. (str. Dionisie, 64). Va fi o cuvântare ţinută de dl G. Şterba, concert de vioară, tablouri vii şi două piese de teatru, iar la sfârşit dans, până dimineaţa. Intrarea e de 1·50 de persoană şi 3 lei de familie.

Prin întemeierea Marei Loji a României, Ordinul Bunilor Templieri va putea duce cu mai multă putere lupta împotriva alcoolismului spre binele neamului nostru. Lămuriri despre „Ordin“ dă dl *Dr. Dionisie Moldovan*, advocat Sibiiu.

NOUTĂŢI.

Cristos a înviat! *Trimitem acest creştinesc salut tuturor colaboratorilor, cetitorilor şi binevoitorilor ziarului nostru, dorindu-le să petreacă în pace şi deplină sănătate sfintele sărbători ale Invierii Domnului.*

*

Din causa sfintelor sărbători ale Invierii Domnului, numărul proxim al ziarului nostru apare Mercuri după sfintele sărbători, la orele obicinuite.

*

Aniversare. Vineri, în 8 Aprilie v. Maiestatea Sa Regele *Carol* al României împlineşte anul 72-lea al etăţii. S'a născut în 8 Aprilie 1839. Tot Vineri, 8 Aprilie v. se împlinesc 45 de ani de când Maiestatea Sa a fost ales, prin plebiscit, Domnitor al ţării româneşti. Se vor celebra în ziua aceasta servicii divine în toate bisericile din România.

*

O nouă donaţiune. *Marele Român, dl* Vasile de Stroescu, *a făcut o nouă donaţiune generoasă, trimiţând „Asociaţiunei“ noastre din Sibiiu suma frumoasă de 60 mii coroane, pentru a le întrebuinţa spre scopuri culturale şi de înaintare a poporului român.*

*

Promoţie sub „auspiciis Imperatoris“. Din Cernăuţi primim ştirea, că în 15 Aprilie a fost promovat acolo doctor în sfânta teologie domnul *Ştefan Cioroian* din Comloşul-mare în Banat. In curând va urma apoi promovarea dlui *Romulus Cândea* din Avrig, de doctor în sfânta teologie; candidatul, la sfatul profesorilor săi şi-a înaintat rugările pentru a fi promovat „sub auspiciis Imperatoris“. Dela fiinţarea universităţii din Cernăuţi, 1875, până acuma au fost promovaţi „sub auspiciis imperatoris“ 2 absolvenţi ai numitei universităţi, ambii români, anume: Baron George Stârcea la 1890 şi regretatul Vasilie Găină la 1894. Ne bucurăm că şi al treilea tânăr care va avea parte de această înaltă distincţie, este iarăşi un Român, fiu al arhidiecezei noastre.

*

Contribuiri pentru Muzeul şcolar. Pentru înfiinţarea Muzeului şcolar au mai intrat la direcţiunea seminarului „Andreian“ oferte în bani dela: Ioachim Munteanu, prot. în Agnita 5 cor. şi dela Ioan Oţoiu, preot stud. de agronomie 5 cor.

*

Incendiu în Zenta. Duminecă, în ziua Paştilor catolice, a isbucnit foc în localităţile primăriei din Zenta, şi a prefăcut în cenuşe întregul edificiu. Au ars actele aproape toate. Flacările apoi, mânate de un vânt puternic, au trecut şi la biserica catolică, şi au prefăcut-o în cenuşe şi pe aceasta. Pagubele se urcă la un sfert de milion coroane. Incendiul s'a întâmplat după amiazi la orele patru. Oameni nu s'au nefericit.

*

Prelegeri poporale. Comitetul despărţământului Diecezan al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ va ţinea patru prelegeri poporale, şi anume prima în 24 Aprilie a. c. (a doua zi de Paşti) la orele 3 p. m. în comuna Vidrasău, a doua în 25 Aprilie 1911 (a treia zi de Paşti) la orele 12 din zi în comuna Şomfalău, a treia în 30 Aprilie 1911 (Duminecа Tomii) la orele 11 a. m. în comuna Tătârlaua, şi a patra tot în 30 Aprilie 1911 la orele 3 şi jum. p. m. în comuna Boian, la cari învită pe toţi din Vidrasău, Şomfalău, Tătârlaua, Boian şi jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

*

Protopresbiter nou. Sinodul protopresbiteral al tractului Boţa, dieceza Caransebeşului, a ales protopresbiter cu totalitatea voturilor, pe domnul *Mihail Gaşpar*, diacon în Lugoş.

*

Regele Sârbiei la Budapesta. Pe la mijlocul lui Mai regele Petru al Sârbiei va vizita pe Maiestatea Sa monarhul nostru la Budapesta. Domnitorii vor asista, cu acest prilej, la o revistă militară pe şesul Vérmező. Se va da şi un bal de curte în onoarea regelui Petru.

*

Dar pentru biserică. Din prilejul trecerii la cele eterne a bunei sale mame, *Rafira Roman născută Florea*, domnul advocat Dr. *Dionisiu Roman*, deputat sinodal şi congresual, a binevoit a dona pe seama bisericii din Aţel suma de 100 coroane, în scopul înfrumseţării bisericii. In numele comitetului parohial îi aducem mulţămită şi pe calea aceasta. Aţel 8 Aprilie n. 1911. Teodor Roman preşedinte, Constantin Florea, curator.

*

Avis. Aducem la cunoştinţa celor interesaţi, că domnul Dr. Ilie Beu a tradus din încredinţarea comitetului Asociaţiunii *Biologia şi igiena omului* pentru uzul şcoalelor civile şi superioare de fete, scrisă de Dr. Adolf Juba, docent universitar. Scrierea aceasta, provăzută cu mai multe ilustraţiuni instructive şi aprobată de ministrul instrucţiunii publice, va face bune servicii şi preparandiilor noastre, până la edarea unui manual special pentru preparandii. Nefiind clişeele disponibile, tipărirea cărţii se începe abia prin Iunie.

*

Mulţămită. In numele comitetului parohial gr. or. din Cincşor, tr. Făgăraş, mă simt plăcut obligat a aduce prinos de mulţămită binefăcătorului neamului, Domnului *Vasile de Stroescu*, care în bunătatea inimii sale a trimes şi pentru biserica noastră 200, două sute coroane. *Vasile Debu* preot ort. rom.

*

Necrolog. *Măricara*, fiica preotului şi învăţ. dir. *Ioan Motora* din Câmpeni, în etate de 16 ani, elevă a „Internatului Reun. fem. române din Braşov“, a decedat şi la 12 April n. c. a fost înmormântată în cimiteriul gr. or. din Câmpeni. Odihnească în pace!

*

Epidemia albinelor. Se anunţă din Londra, că a izbucnit o epidemie între albinele englezeşti. Pagubele stuparilor sunt foarte însemnate. In unele districte au pierit toate albinele; oamenii se tem, că împrejurarea aceasta va avea urmări rele şi pentru pomărit. Cauza boalei albinelor încă nu e cunoscută.

*

Cas de moarte. In Indiana Harbor Ind. din America de Nord, a murit, călcat fiind de un tren accelerat *Ioan Sârbu*, originar din comuna Porceşti, comitatul Sibiiului. Fiind că decedatul era membru al societăţii de ajutorare „Uniunea“, direcţiunea societăţii a trimis văduvei din Porceşti a reposatului, *Ioana Sârbu*, suma de 462 coroane şi 2 fileri, iar spesele de înmormântare tot societatea le-a purtat.

*

Mulţămită. Văduva Elena G. Proca din Râşnov, din incidentul tristei aniversări de un an dela trecerea din această viaţă a regretatului ei soţ, fost director şcolar, a dăruit pentru edificarea şcoalei celei noua pe care răposatul n'a ajuns s'o vadă terminată suma de 200 coroane, iar fiul răposatului Dl Dr. G. Proca suma de 100 cor. Primească marinimoşii donatori mulţămitele noastre, iar sufletul răposatului rugăm pe Dumnezeu să-l aşeze în locaşurile celor drepţi. Râşnov, 30 Martie 1911 Epitropia parohială gr. or. română.

*

Circul continental Renlow îşi continuă representaţiunile succese, în şatra din piaţa lemnelor. In fiecare zi alt program, interesant şi variat. Inceputul totdeauna la orele 8 sara. Duminecа două representaţiuni: după amiaz la 4 şi sara la 8 ore.

*

Uniformă nouă. Ministrul francez de răsboi, după mai multe încercări, a adoptat pentru armata ţării sale uniforma sură, care a fost introdusă de curând şi în armata austro-ungară. La exerciţiile de tragere la ţintă s'a dovedit, că uniforma de culoare sură este cea mai puţin bătătoare la ochi. O vor purta atât soldaţii de rând, cât şi ofiţerii dela toate armele din Franţa.

*

Mulţămită. Direcţiunile institutelor de credit şi economii au binevoit a ne vota din profitul anului 1910, pentru zidirea unei şcoale nouă, următoarele sume: „Albina“ din Sibiiu 100 cor., „Avrigeana“ din Avrig 10 cor., „Bănăţana“ din Bucoveţ 5 cor. şi „Mărgineana“ din Poiana 5 cor. Iar domnul Spiridon Pavel Bădilă, măestru rotar a dat 10 cor. In numele comitetului parohial viu a le aduce tuturor şi pe această cale cele mai sincere mulţămiri. Porumbacul superior apusean, 5/18 Aprilie 1911. *Nicolae Bărglăzan*, paroh gr. or. rom

*

Mărturie falsă pentru două pahare de bere. Doi ciangăi dintr'un sat din apropierea Braşovului se certaseră pe stradă mai anul trecut; unul dintre ei a şi fost osândit la temniţă de câteva zile pentru vătămare corporală uşoară, şi anume pe temeiul mărturiei unui al treilea ciangău, cu numele *Csere* István. Osânditul părăsind temniţa şi simţindu-se nevinovat, a făcut arătare împotriva lui Csere pentru mărturie falsă. Pertractarea ţinută zilele acestea la tribunalul din Braşov a constatat, că ciangăul Csere în adevăr n'a fost de faţă la cearta celorlalţi doi ciangăi, şi că a primit două pahare de bere numai ca să mărturisească în contra acuzatului. Tribunalul a dictat lui Csere o pedeapsă *de doi ani* temniţă grea pentru mărturie falsă.

*

Mulţămită. Pentru procurarea unui *Apostolier* cu litere străbune pe seama bisericii din filia Adămuş tractul Târnava, au contribuit următorii: George Trif, măestru fierar 2 cor., Ioan Trif, faur, Dum. Dragomir, măestru măsar, George Moldovan, Teodor Dragomir, George Dragomir, Şofron Bănceu, Doroftei Veţan, Ilie Lup, Andronic Lup, Ioan Florea, Ioan Urdă şi Ioan Gurghean, câte 1 cor. şi Glig. Vasile 40 fil., iar cantorul Ioan Popa a procurat un ceaslov în preţ de 2 cor. 40 fil. dela tipografia arhidiecezană. Le esprimăm tuturor mulţămită. *George Marian*, adm. par.

*

Expulsare. Preotul romano-catolic Felix Wierzinski a fost expulzat din Rusia, în considerare că a făcut acolo o propagandă neiertată. Sub titlul de bibliotecar, care doreşte să înveţe limba rusească, a întreprins călătorii în Rusia timp de mai mulţi ani. S'a dovedit însă, că nu e bibliotecar, ci un călugăr din ordinul Iesuiţilor, — fapt, pe care în sfârşit însuşi l-a mărturisit. In urma propagandei sale s'au convertit dela ortodoxism la romano-catolicism 370 femei şi 332 de bărbaţi ruşi. Se crede, că Wierzinski n'a lucrat din iniţiativă proprie, ci a fost pus la cale de alţii. Numitul călugăr avea din Germania două paşapoarte: unul pentru Rusia, al doilea pentru Austria şi România.

*

Mulţămită. Comitetul parohial din comuna bisericească Mogoş-Mămăligani, tractul Lupşe, exprimă mulţumită tuturor celor ce au contribuit cu sume mai mari ori mai mici pentru edificarea unei şcoale noue; în deosebi direcţiunei institutului „Albina“. care a dat 100 coroane, urmând dl Dr. Emil Babeş, cu 10 cor. dl Ioachim Munteanu, protopresbiter în Agnita şi institutul „Frăţia“ cu câte 8 cor., dl Dim. Birăuţiu cu 5 cor. şi dl Simion Costinaş cu 2 cor., etc.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, din prilejul onomasticei cassarului Reuniunii, a măestrului croitor *Florea Cruciţă*, s'au făcut următoarele dăruiri şi anume: Paul Iovescu, cassar pens, Ioan Petraşcu, croitor şi George Baciu, măsar, câte 1 cor., Florea Cruciţă, croitor, 46 bani, G. Poponea cond. tip. arhidiecezane, Ioan Opriş, rotar şi N. Bulea, lustruitor câte 30 bani, Stefan Vlad, pantofar, 50 bani, dna Ana Paniliu, G. Săsărman, pantofar şi soţia sa Maria, câte 40 bani, iar copiii lor Traian şi Victoria câte 20 bani, G. Bendorfean, lustruitor, 22 bani, M. Sinu, croitor, 40 bani, V. Tordăşianu, prezident, Maria Grecu, dna M. Vlad, P. Crişan, Ioan Părău, G. Trifan, P. Jurca, N. Işan D. Axente, Cornel Axente, Ilie Baciu, Frida Baciu, dna Maria Baciu, Ionel Opriş, dna Ana Crişan, Sever Petraşcu, Elisaveta Petraşcu, Elena Opriş, Ioan Marcu, Const. Ioanoviciu, N. Stoica, Stefan Duca şi Maria Duca fiecare câte 20 bani, Miorica Tordăşianu, Cornelia Crişan, Par. Işan, Lucreţia Opriş, Măricara Işan, Oct. Moga, Cornel Baciu, Valeria Duca, câte 10 bani şi Eugenia Tordăşianu, prof. 15 bani. In total cor. 12·63.

† **Teresia Trifa**, soţia parohului Vasile Trifa din Mogoş-Micleşti, a decedat în 29 Martie v. în etate de 26 ani. O deplânge soţul şi un băiat de 5 ani. Odihnească în pace!

*

Bunii Templieri la Sebeşul-săsesc. Loja „Andreiu Şaguna“ Nr. 1 din Sibiiu va da o producţiune în scop de propagandă antialcoolică în 30 Aprilie n. c. (Duminecа Tomii) la Sebeşul-săsesc.

*

† **David Ivan**, proprietar în comuna Racoviţa, a decedat Marţi în 18 Aprilie n. în etate de 62 ani.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Bioscop. In bioscopul Apollo al dlui Toth din piaţa Hermann se dau zilnic două reprezentaţiuni, la orele 6 şi la 8 sara. In Duminecі patru reprezentaţiuni la $2^1/_2$, la 4, la 6 şi la 8 ore. Programul se schimbă tot la două zile.

In atenţiunea învăţătorimii noastre.

Aduc la cunoştinţa tuturor învăţătorilor nostri din arhidiecеză, că am trimis dlor protopopi un număr însemnat de exemplare din cartea mea: „Cercetări privitoare la situaţia învăţământului nostru primar şi la educaţia populară“, în scopul ca ele să fie împărţite gratuit învăţătorilor. Şapte sute cinci zeci de învăţători, din cei vre-o opt sute şi cinci zeci vor primi în chipul acesta cartea gratuit, şi întru cât n'o vor fi primit până acum să rosge pe domnii protopopi să li-o trimită.

Dr. Onisifor Ghibu.

Teatru.

Vineri se dă în teatrul orăşenesc din loc opera „*Der polnische Jude*“, iar Sâmbătă şi Duminecă opera „*Madame Butterfly*“, de Puccini.

Avis.

In luna trecută a. c. am fost înştiinţat pe calea presei publicului nostru interesat, că inteligenţa română din Timişoara a decis în principiu înfiinţarea unei societăţi de ajutorare pe baza reciprocităţii şi l-am recercat ca până la înfiinţarea acestei societăţi româneşti să nu se angajeze la societăţile străine, ci să se rezerveze pentru societatea proiectată de noi.

In urma acestei înştiinţări ni s'au cerut din mai multe părţi informaţiuni asupra proiectatei societăţi, ba ni s'au pus chiar în prespectivă din diferite ţinuturi româneşti întrarea de membri în massă la proiectata societate.

„Revista Economică“ din Sibiiu, în Nr. 13 din a. c. a declarat însă mişcarea noastră de năzuinţă centrifugală, apta spre a produce disolidarizare pe terenul nostru financiar economic şi spre a face concurenţă înfiinţândei bănci de asigurare româneşti „*Fortuna*“.

Deşi noi nu am putut împărtăşi aceste vederi, am declarat tot în presă, că întru cât „Fortuna“ va lua între ramii săi de operaţiune şi asigurarea zestrei pentru fete şi a unei sume pentru etablarea băieţilor deveniţi maioreni, rami, cari erau susceputi în programul proiectatei noastre societăţi, noi, ca să nu fim bănuiţi de năzuinţe centrifugale şi dizolidarizare pe terenul nostru economic-comercial, renunţăm la proiectul nostru.

La aceasta tot „Revista Economică“ organul oficial al „Solidarităţii“, sub a cărei egidă se înfiinţează „Fortuna“ în Nr. 15 din 8 Aprilie a. c. a declarat, că „asigurările de zestre pentru fete şi de spese de etablare pentru băieţii ajunşi la maiorenitate încă se vor cultiva din partea „Fortunei“, prin ce realizarea proiectului nostru nu mai formează necesitate pentru publicul nostru.

Indemnăm deci pe toţi cei ce au manifestat un interes deosebit pentru proiectata noastră societate, să mai aibă puţină răbdare până la înfiinţarea faptică a „Fortunei“, când apoi li se va da posibilitatea de a se pune în contact direct cu „Fortuna“, care cultivând toţi ramii de operaţiune luaţi în programul nostru, va satisface pe deplin, eulant şi sigur toate trebuinţele de asemenea natură ale publicului nostru.

Aceste informaţiuni servească şi ca respuns tuturor acelora, cari interesându-se de proiectul nostru, acum abandonat, au cerut dela subscrisul diferite lămuriri.

Dr. Aurel Cosma.

Viaţă socială.

Teatru în Boiul-mare. Tinerimea română din Boiul-mare invită la producţiunea teatrală împreunată cu joc, ce se va aranja Luni, 11/24 Aprilie (a doua zi de Paşti) în sala şcoalei de acolo. Inceputul la 7 şi jum. seara.

*

Teatru în Glimboaca. Tinerimea română din Glimboaca invită la producţiunea teatrală, împreunată cu cântări şi declamaţiuni, ce se va aranja Luni 11/24 Aprilie a. c. (a doua zi de Paşti) în sala şcoalei conf. române gr. or. de acolo. Inceputul la orele 8 seara.

*

Concert în Murăş-Uioara. Tinerimea română din Murăş-Uioara şi jur invită la concertul şi producţiunea teatrală, ce le va aranja la 24 Aprilie st. n. a. c. (a doua zi de Paşti) în sala hotelului „Erarial" din Murăş Uioara, în favorul fondului cultural. Inceputul la orele 8 seara.

Cărţi şi reviste.

Revista asociaţiei generale a învăţătorilor din România, nr. 9—10 din Februarie-Martie 1911, cuprinde: Arta lecturii, de Fl. Dumbravă. Mijloacele mai nimerite prin care putem avea în clasă ordine şi disciplină. Metoda educaţiei morale. Cum s'ar putea îmbunătăţi soartea învăţătorilor. Studiul desemnului în şcoala primară, de C. Oproiu. Activitatea extraşcolară, şi alte articole şi notiţe ped. şi literare.

*

„Luceafarul", revistă literară şi artistică nr. 8, 1911, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Al. Ciura: Inviere. A. Herz: Răvaş de nuntă (poezie). Constanţa Hodoş: Aci pe pământ. I. U. Soricu: A fost odată (poezie). E. Gârleanu: Beizadeaua. Victor Stanciu: Vieţa în natură. A. Bârseanu: † Iosif Sterca Şuluţu. I. Borcia: Iuliu Caesar, de Shakespeare. Dări de seamă: Il. Chendi: „Apa morţilor", de M. Sadoveanu; „Pe urma dragostei", de Irina G. Lecca. Cronică: Plângerea nedreaptă a unui poet. Pasărea albastră. Pier cântecele noastre? Dürer. † Iosif Sterca Şuluţu. — Posta redacţiei. Ilustraţiuni: Albrecht Dürer: Cristos pe cruce (în colori), Autoportret, Hieronymus Holzschuher, Cap de moşneag, Apostolii. Adaus muzical: Rugăciune, de C. Porumbescu. Vieţa şi activitatea lui C. Porumbescu. Portretul lui C. Porumbescu.

*

Biserica ortodoxă română nr. 12 din Martie 1911 cuprinde: Cuvântare la Dumineca ortodoxiei, de I. P. S. Mitropolit Primat. Limba noastră bisericească, de G. Din Dimitrie Filipide, despre Români, de C. Erbiceanu. Adevărata religiune, de C. Documente ştiinţifice contra necredinţei, de Arhim. S. Scriban. Rolul educativ al profeţilor. O pagină din istoria bisericii române, de D. Demetrescu. Prin Banatul Timişorii, de N. M. Popescu. Administrarea sfintei noastre biserici, de B. Mangâru. Invierea Domnului şi Apostolii, de Dreg. Demetrescu. Raport despre călătoria în Transilvania şi Ungarie, de N. Gr. Popescu. Cronică şi acte oficiale.

*

Vatra Şcolară, nr. 4—5 pe April — Mai 1911, cuprinde: † Dr. Petru Şpar, de V. Stan (cu portret). Ultimele zile, moartea şi înmormântarea lui Dr. P. Şpan. Şcoala de aplicaţie a seminarului Andreian şi Dr. P. Şpan, de C. Popa. Promemoria, de Radu Prişcu. Moştenitorii lui Dr. P. Şpan. Self-government, de V. Stan. Sărbătoarea paserilor şi a pomilor, de Vasile Oniciu. Informaţiuni. Bibliografie. Aviz. — Noul redactor al revistei pedagogice *Vatra Şcolară* este prof. semin. *Dr. Vasile Stan.*

*

„Revista politică şi literară" Nr. 7 a apărut cu următorul sumar: Aurel C. Popovici: Libertatea învăţământului; — George Coşbuc: In Paradis, Cânt XIX, din Dante; — E. Lovinescu: Critica şi istoria literară; — P. Pădure: Cântece (poezii după Heine şi Goethe); — P. Papazissu: Poezie; — Ionel: La atelier (nuvelă); — M. Strejanu: Cântarea României; — Teodor Raica: „Sermo rusticus" (filologie); — Dr. V. Niţescu: Glosse (Banul e stricăcios, Răsplată, Nu-mi dau fata după muncitor); — I. Adam: Glume ţărăneşti (nuvele); — Al. Ciura: Cronica literară (Bucureştii, cari se duc, de Henri Stahl); ***: Informaţiuni: (Coşbuc la Blaj. Şezătoare literară la Sibiiu, Concertul tinerimii din Cluj); — ***: Note politice; — Redacţional. Revista politică şi literară apare la Blaj (Balázsfalva) sub conducerea dlui Aurel Ciato şi cu colaborarea celor mai distinşi scriitori. Costul abonamentului pe un an: 12 cor. Pentru învăţători şi preoţi dela sat: 8 cor. In România şi străinătate: 15 cor.

Din public.*)

Răspuns părintelui protosincel Roman Ciorogar.

Am promis un răspuns, şi cer scuze, că abia acum mă achit!

Contra mea până azi nimeni n'a pus nicicând cercetare disciplinară; nici denunţări n'am făcut nimănui, ci m'am supus orbeşte sfatului superiorilor şi „prietinilor".

Drept e, că am ajuns uneori a fi socotit de aproape pierdut; dar nici când n'am recurs la sprijin străin, ci am avut încredere în D-zeu.

Demersuri reglementari din Sibiiu nu s'au luat faţă de mine până azi, deşi eu însumi am cerut cercetare disciplinară contra mea de repeţite ori, declarând, că numai fiind acurat şi având deplina încredere a superiorităţii mele pot sluji institutul, în al cărui serviţiu am întrat din adevărată vocaţiune şi am lucrat preste 20 ani cu cea mai curată ştiinţă şi conştiinţă.

Intervenţia altora n'am solicitat-o, căci n'am avut lipsă de ea, fiind eu însumi oricând responzabil pentru orice faptă săvârşită.

Drept e, că mai mulţi fruntaşi din loc şi jur, cu interes faţă de cultura neamului nostru, au decis să invităm la muncă de regenerare pe câţiva bărbaţi aleşi de ai bisericii noastre din arhidieceza transilvană şi episcopia Aradului, şi că eu am fost executorul dorinţii lor, — dar lucrul acesta singur mântuitor n'a succes întocmai, deoarece eu am căzut, tocmai când mai mult trebuia să nu cad. Dar n'am căzut din vina mea..... Intriga a biruit...

Arbitriu nu ne-a trebuit. Nici n'am căutat aşa ceva. De altcum păziască D-zeu pe ori şi cine de înpăciuitor, cum a fost acela, ce mi s'a oferit. Mi-a cerut capul pe tipsie, şi nu i-a fost milă să ceară dela mine şi viitorul celor patru copii minoreni. Şi totul i-am dat, numai cauza — aşezământul, căruia slujiam, — să nu sufere...

Pace (!) putea să dorească chiar şi o creatură cu fusta găurită, — dar sirena cu ochii albastrii nici când n'a fost vas curat. Dovadă calea dela Arad la Brad din 20 Maiu, 1909. De ce vă ruşinaţi de ea?

Nam străbătut peştera lui Polyphemus, nici atriul lui Ulixes, ci totdeauna pe cărările Dlui am umblat.

Recidiva şi alte vorbe goale, sforăitoare, sunt cai verzi pe păreţi, cu cari nu se poate scoate gunoiul din palatul „intransigentei."

Gest generos — aplicat în declaraţia DV. miroasă a cadavru, asupra căruia croncănesc cioarele, cari tocmai aşa să desfătează cum să desfăta calul Dlui când l-a vizitat şi pipăit *prietinul* lup, cel credincios. Vă mulţămesc de astfel de gest. Păstraţi l pentru *„prietinii"* DV! Angejamântul luat la ţi împlinit numai faţă de sirenă. Cei pomeniţi de DV. sunt oameni cu mult mai cinstiţi. Le-aţi luat numele în deşert...

De liniştea mie redată să n'aibă nime parte, nici chiar duşmanii mei.

Placetul meu se condiţionează de caracter onest, care a lipsit unuia dintre factorii contrahenţi. *Adevărul* şi *recunoştinţa* sunt mărgăritare, cari ne se potrivesc pentru orişicine.

Mulţumesc de rugă. Şi eu voiu ruga pe D-zeu, să-ţi rânduiască arhierie, iar până atunci meditează asupra vorbelor lui Goethe:

Wer Wissenschaft und Kunst besitzt,
Der *hat* auch Religion!
Wer diese beiden nicht besitzt,
Der *habe* Religion!

Dovedeşte contrarul, şi voiu pleca la Canossa.

Brad, 25 Martie v. 1911.

Dr. Pavel Oprişa.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Aspirin
veritabil numai în tablete originale

conform figurei, se pot cumpăra **20 bucăţi cu cor. 1·20.**

Fabr. de vopsea odin. Fried Bayer & Co. Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.

Nr. 50/1911 [139] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de cl. III. **Grid** din protopresbiteratul Haţegului se publică din nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dotaţiunii preoţeşti dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se prezenta în biserică pentru a se face cunoscut poporului.

Haţeg, la 31 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tr. Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr Cornel Popescu,
protopresbiter

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell", sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc. Se găseşte în farmacii cu preţul — 90 bani şi C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei", Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 14—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni
în
Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 4—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Cele mai frumoase
Ilustrate de sfintele Paşti
cu inscripţie românească **Christos a înviat** se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană.

Garduri colosal de ieftine!
Invenţiune senzaţională.

Afară din cale practic!

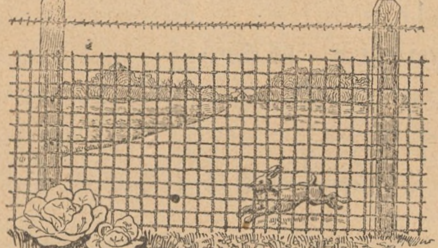

Manipulare foarte usoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Preţul per metru quadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu iettin, prompt şi conştienţios.
Catalog ilustrat gratuit şi franco.
(103) 9—10

Altoi de viţă puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronosporă, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva,** unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121. posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit şi franco!
(360) 47—

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(38) 10— **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

THE CAMPBELL
renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile cu **Benzin**, **Uleu crud**, **Gas . . .**

Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neîmpiedecată

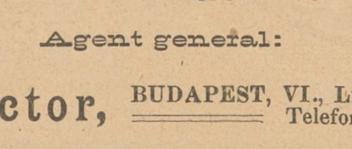

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general: (380) 22—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 65—64.

Se dă în **chirie** sau eventual **să vinde** din mână liberă

o casă cu etagiu

cu toate cele de lipsă în mijlocul comunei **Buia**, aranjată pentru prăvălie sau măcelărie.

Doritorii să se adreseze dnului **Demeter Károly**, cojocar în **Buia** (Bolya, Nagyküküllőmegye), poșta în loc. 136 3—3

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele Abadie, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. Vă sfătuim deci să fiți precauți la cumpărarea vreunei imitațiuni fără valoare, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 3—52

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 19— Director-șef

Dr. Cosmutza.

„BIBLIOTECA ȘAGUNA“

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ**, SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, în Sibiiu:

Nr. 1.

Însemnătatea bisericii

Nr. 2.

Despre pocăință

de

Dr. I. Lupaș.

Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 7—52

Telefon 172.

Cel mai mare câștig în caz norocos 1 milion coroane.

Câștiguri de 600,000 K, 400,000 K.

Nu întârziați

a lua parte la a 28-a loterie de clasă ces. ungară ce se începe cu clasa I.

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU Str. Cisnădiei 1 — BRAȘOV Str. Mănăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **18** și **20 Maiu**

	1/8 los original	1/4 los	1/2 los	1/1 los
cu prețul oficios de	**cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Fiecare comandă se execută imediat, însă numai contra trimiterii banilor înainte sau prin ramburs.

Checuri poștale și planuri de joc se pun la dorință franco la dispoziție.

(141) 1—4

200,000 K, 100,000 K.

90,000 K 80,000 K etc.

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid. Trimiteți băieți la cursul practic de altoit.

„Mugurul“

ins. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială

„Mugurul“

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

două (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi. (464) 21—

Replantați-vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 28—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de tosce de metal**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

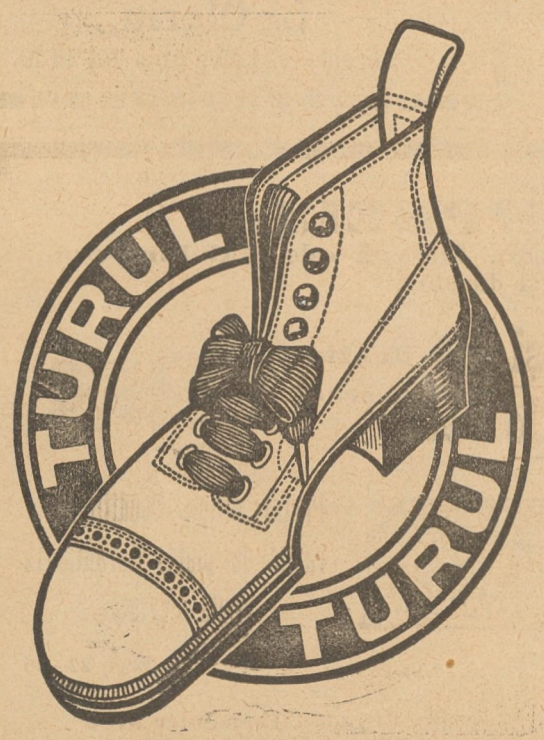

GHETELE „TURUL“

în urma superiorității lor au câștigat un renume universal și sunt recunoscute ca fabricațiune bună pe lângă **prețuri neînsemnat de ieftine.**

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acții în Timișoara.

Locul de vânzare:

Sibiiu-Nagyszeben, Strada Cisnădiei, Nr. 20.

Cataloage gratis și franco. **Angajați peste 1200 lucrători.**

130 filiale în și afară de patrie. (119, 3—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.